

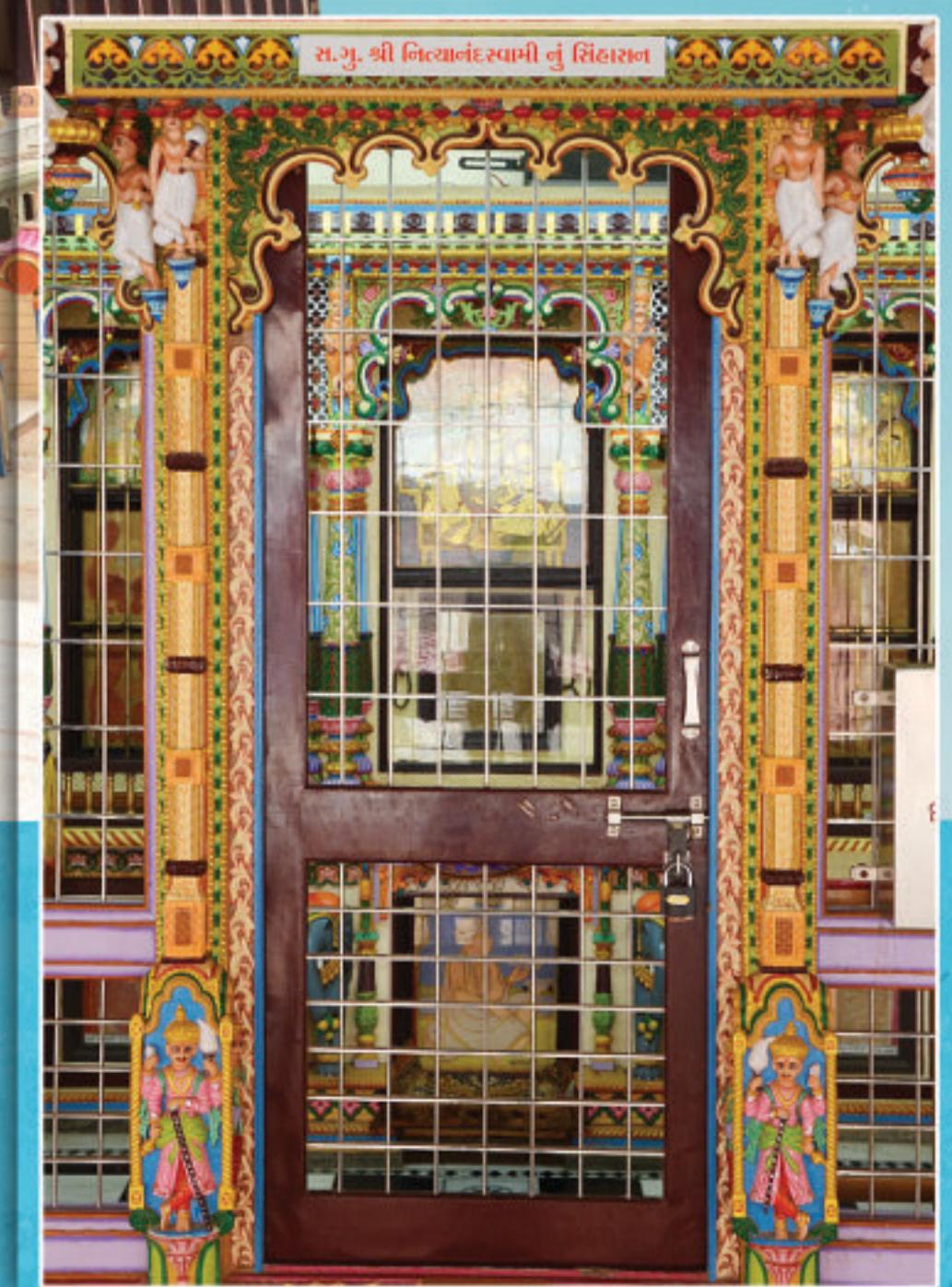
વડતાલ શ્રી સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયની શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ દેવની
સંસ્થાનું સમત્સ સત્સંગ સમાજનું માસિક

શ્રી વડતાલધામ સત્સંગ

વર્ષ : ૭, અંક : ૭, સપ્ટેમ્બર - ૨૦૧૬

વડતાલધામની ઐતિહાસિક
લંતોની ધર્મશાળાનું
ઐતિહાસિક
જીણોદ્વારકાર્ય

સંત ધર્મશાળા
વિશેષાંક

**પ.પૂ.સદ.શા. શ્રી ભાલકૃષ્ણાદાસજી તથા પ.પૂ. સદ. શ્રી ગોવિંદપ્રસાદદાસજી સ્વામીની પ્રેરણાથી
અ.નિ.વસંતભાઈ મુખી - પરિવારના સહયોગથી વડતાલધામમાં
નૂતન પ્રેવશાદાર ઉદ્ઘાટન તથા સંત ધર્મશાળા ઉદ્ઘાટન સમારોહ તા.૩ થી પ સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૬**

રાજકોટ મુકામે પ.પૂ.કો.શ્રી હરિવલ્લભદાસજી સ્વામી દ્વારા આયોજિત ભવ્ય જન્માષ્ટમી એવં ગોશાળા ઉદ્ઘાટન

નૂતનવર્ષના કેલેન્ડર પ્રકાશિત થઈ રહ્યા છે

શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર વડતાલ સંસ્થાન દ્વારા
શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજની તથા શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ દેવની
સુંદર નયન રમ્ય મુર્તિના કેલેન્ડરમાં પોતાના વ્યવસાય/
બિજનેસ/કંપની વગેરેની જાહેરાત મુકવા ઈચ્છતા ભક્તોએ
વધુ જાણકારી માટે નીચેના નંબર પર સંપર્ક કરવો.
(૦૨૬૮) ૨૫૮૮૭૨૮/૭૭૬,
(મો.) ૯૮૨૫૨૦૫૬૧૧, ૮૬૮૦૬૬૦૨૦૫.

॥ વૃત્તાલયે સ ભગવાન् જયતીહ સાક્ષાત् ॥

શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર વડતાલ સંસ્થાન દ્વારા આયોજિત

શ્રી કૃદોત્સવ

શાસોત્સવ

તા. ૧૫-૧૦-૨૦૧૬, શનિવાર, સમય : રાત્રે ૮ થી ૧૧
ગાયન એવં ઓર્કેસ્ટ્રા : ગુણાતીત ચુવા સભા - કલાકુંજ સુરત
આયોજન : - પ.પૂ.સદ.શા. શ્રી ધનશ્યામપ્રકાશદાસજી સ્વામી
મુખ્ય કોઠારીશ્રી, વડતાલ

સ્થળ : શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર વડતાલધામ
નોંધ : દરેક હરિબક્તોએ રાસનો ફ્રેસ પદ્દેરીને આવવું

E-mail address :
vadtaldhamvikas@gmail.com

Subscription

(india)

1 year ₹. 50

20 year ₹. 500,

For Other Countries

(airmail) ₹. 6750

(lifetime)

Year - 7
Volume - 7
September - 2016

॥ શ્રી સ્વામિનારાયણો વિજયતેતરામ્ ॥

Shree Vadtaldham Satsang

અનુક્રમણિકા

૧	વડતાલધામ સ્થિત સંતદર્મશાળાનું અલોકિક ઇતિહાસ ૦૪	◆
	વડતાલના પટેલોએ સંતોને રહેવા જમીનનો લેખ કરી આપ્યો	
૨	શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજ આદિ દેવોને ચાળ તથા સંતોને રસોઈની ચાઢી (જૂન - જુલાઈ ૨૦૧૬)	૨૩ ◆
૩	વડતાલ સંસ્થાન દ્વારા ચાલતું ફરતુ દવાખાનું.	૨૪ ◆
૪	અક્ષરવાસ	૨૫ ◆
૫	સત્સંગ સમાચાર	૨૬ ◆
૬	વડતાલ પિછાધીપતિ પ.પૂ.ધ.ધૂ.૧૦૦૮ આચાર્યશ્રી રાકેશપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના આશીર્વદ સહ ઉજવાતા સંપ્રદાયના આગામી કાર્યક્રમો	૩૦ ◆

OWNER: Vadtal Temple Managing Trustee Board, Vadtal, **PUBLISHER / PRINTER & EDITOR:** Chief Executive Kotharishree Shashtri Shree Ghanshyamprakashdasji Swami Guru Kothari Shri Nandkishordasji Swami **PUBLISHED & PRINTING :** Shree LaxmiNarayandev Offset Press, **AT & POST:** Vadtal, Tal. Nadiad, Dist. Kheda, Gujarat Pin: 387375, **Phone:** (0268)2589728,776

વડતાલધામ સ્થિત સંતધર્મશાળાનું અલોકિક ઇતિહાસ

લેખક : સાધુ બ્રહ્મપ્રકાશદાસ, ગુરુ પ.પૂ.સદ્.શ્રીજ્ઞાનજ્ઞવદાસજ્ઞસ્વામી (કુંડળધામ)

વડતાલના પટેલોએ સંતોને રહેવા જમીનનો લેખ કરી આય્યો

સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયમાં સંતોને રહેવા માટે અને મંદિર બાંધવા માટે સહુ પ્રથમ જમીન સમર્પણ કરવાના શ્રીગણેશ વડતાલના પાટીદારોએ કર્યા હતા. સં. ૧૮૭૨માં સ્વામિનારાયણ ભગવાનને વડતાલના ભક્તોએ ગુપ્ત રાખ્યા. આ સેવાથી શ્રીહરિ તેમના ઉપર ખૂબ પ્રસન્ન થયા. પછી જ્યારે શ્રીહરિએ ગુપ્તવાસ છોડી દીધો ત્યારે ગામોગામથી અસંખ્ય ભક્તો શ્રીજ્ઞમહારાજના દર્શન કરવા વડતાલ આવતા. તે સમયે વડતાલના ભક્તોને ઉદેશીને (હ.લી. ૭/૫૦ માં) શ્રીહરિએ કહ્યું,

મને વરતાલમાં બહુ ગમે, માટે આવું છું હું બહું સમે;

થાય છે સભા આમલા પાસ, આંહિ તો પડે છે સંકદાશ... ૧૬

સાધુ ગામમાં પણ ઉતરે છે, બહુ અડયણ તેથી પડે છે;

માટે જગ્યા વિશાળ જો થાય, ઉપજે સુખ સૌને સદાય... ૧૭

“અમને વડતાલમાં રહેવું ખૂબ જ ગમે છે, પણ અહીં સંતોને ઉત્તરવાની જગ્યા ઘણી નાની છે અને હરિભક્તો પણ ક્યાંય સમાતા નથી. શ્રીજ્ઞમહારાજની આ વાત સાંભળી રામદાસભાઈએ ગામના પટેલ બાપુભાઈ, રણધોડદાસ, ભાઈજ્ઞભાઈ, ધોરીભાઈ, જીવાભાઈ, દલાભાઈ, શામળદાસ, નરશીભાઈ, નૌતમદાસ, લાલદાસ, જીભાઈ, જોરાભાઈ, પ્રભુદાસ, વસંતદાસ, રાયજીભાઈ, કાનદાસ, સવદાસ, નારાયણદાસ, જોબનપગી, સુંદરપગી, વાસણ સુતાર, નારાયણગીર ગોસાઈ વગેરે ભક્તોને કહ્યું, શ્રીહરિની ઈચ્છા અહીં સહુને રહેવા માટે મોટી જગ્યા મળે એવી છે. ત્યારે ગામના અગ્રણીએ પટેલોએ તકને વધાવતા કહ્યું, “હે નાથ ! અમારું તન, મન અને ધન સર્વસ્વ આપનું છે, જ્યાં આપની ઈચ્છા હોય ત્યાં જમીન પસંદ કરો, અમે તરત લેખ કરી આપીશું.”

વાણી બોલ્યા પટેલો વિચારી, આંહિ જગ્યા ઘણી છે અમારી;

અમે તન મન ધન સોંઘાં તમને, હવે પૂછવાનું શું છે અમને... ૨૦

જગ્યા જેટલી જોઈએ આજ, સુખે રાખો શ્રીજમહારાજ;
 ધન્ય ભાગ્ય અમારું ગણાશો, આંહિ ભજન પ્રભુજીનું થાશો... ૨૧
 પુત્ર પૌત્ર આદિક જે અમારા, સતસંગી રહેશો તે સારા;
 આખા કુળનો થાશો ઉદ્ધાર, અહો ભાગ્ય અમારાં અપાર... ૨૨

એમ કહી હાલ જ્યાં મંદિર તથા સંતોની ધર્મશાળા, હરિમંડપ, રામપ્રતાપભાઈનો બંગલો વગેરે છે તે ગામતળની ચાર વીધા જમીન મંદિર તથા સંતોની ધર્મશાળા કરવા માટે મહારાજને કૃષ્ણાર્પણ કરી. તેના લેખમાં લખ્યું કે, ચાંદો-સુરજ રહે તહાં સુધી અમો અમારી રાજ ખુશીથી તથા અક્કલ હોશિયારીથી પાતાળથી આકાશ સુધી આ ભોગ શ્રીકૃષ્ણાર્પણ તમોને લખી આપી છે. એ જમીન ઉપર અમારા ગોત્રી તથા પીત્રી તથા દાવાદાર આદિકનો કોઈ હક્ક દાવો નથી. એમ કહી સર્વેએ સહીઓ કરી.

પછી જગ્યાનો લેખ કરીને, હેતે હાથમાં આપ્યો હરિને;
 પ્રભુજી થયા તેથી પ્રસન્ન, કહ્યું ધન્ય તમે હરિજન... ૨૩

શ્રીહરિએ સંતોની ધર્મશાળાની જગ્યા પસંદ કરી

પછી શ્રીજમહારાજ ધર્મપુર કુંશળકુંવરભાઈને આનંદ આપવા ગયા. ત્યાંથી પાછા આવ્યા ત્યારે આજ હાલ જ્યાં મંદિર છે ત્યાં મહારાજ ચાલીને આવ્યા. પછી દક્ષિણાદિ રૂપચોકીથી ચાલ્યા તે હાલ અક્ષરભૂવન છે ત્યાં ગયા. ત્યાંથી હાલ હરિમંડપ છે ત્યાં આવ્યા. ત્યાંથી ઉત્તર બાજુ ચાલ્યા, હાલ ગઢાવાળી ચાલી છે ત્યાં આવ્યા. ત્યાંથી હાલ બુરંજ છે ત્યાં આવ્યા. પછી કહ્યું, ત્રણે ખૂણે એક એક કોઠો કરાવજો. પછી ત્યાંથી દક્ષિણ દિશાએ હાલ હનુમાનજી છે ત્યાં આવી દરવાજો મુકવા કહ્યું અને ત્યાં નજીક પોતાને રહેવા એક બંગલો બનાવવાનું કહ્યું.

તે બંગલો સં. ૧૮૭૪માં તૈયાર થયો ત્યારે તેનું નારાયણમહોલ નામ આપ્યું. હાલ તે રામપ્રતાપભાઈના બંગલા તરીકે ઓળખાય છે. ત્યાંથી પશ્ચિમ દિશાએ ચાલી રૂપચોકી પર ઉભા રહ્યા. પછી રામદાસભાઈને ઉદેશીને કહ્યું, “અમે ચાલ્યા ત્યાં સુધી ફરતો વંડો વાળજો. જી ત્યારે રામદાસભાઈ કહે, “આવી મોટી જગ્યા બાંધીએ, ત્યારે કુવા વિના કેમ ચાલે? જી એટલે મહારાજ મંદિરથી પશ્ચિમના ચોકમાં આવી ઊભા રહ્યા. ને કહે આહીં કુવો કરો. આ સ્થાને બેસી અમે અનેકવાર જ્ઞાનવાર્તા કરી છે, માટે તેનું જ્ઞાનકુપ નામ રાખજો. હે સ્વામી! પહેલા કુવાનું કામ કરજો પછી સંતો માટેની ધર્મશાળા બંધાવજો. એમ કહી શ્રીહરિ વાસણ સુતારને ઘેર ઉતારે પધાર્યા. શ્રીહરિની આજ્ઞા મુજબ થોડા દિવસોમાં રામદાસભાઈએ ત્યાં કુવો કરાવ્યો.

વડતાલધામમાં સહુ પ્રથમ સંતોની ધર્મશાળાનું નિર્માણ

પછી પૂર્વ અને પશ્ચિમ દિશાએ બે બુરંજ કર્યા. અને એ બંને બુરંજની વચ્ચે રામદાસભાઈની દેખરેખ મુજબ સં. ૧૮૭૫માં સહુ પ્રથમ વડતાલમાં સંતોને રહેવાની ધર્મશાળા તૈયાર થઈ. સ્વામી રામદાસભાઈએ બનાવેલી આ સંતોની ધર્મશાળા એક પડાળની જ હતી. પરંતુ સહુને ગમે એવી નયનરભ્ય હતી. વસ્તુ-પદાર્થ મૂકવા માટે આ ધર્મશાળાની નીચ્યે ભોયરું પણ બનાવવામાં આવ્યું હતુ. વિહારીલાલજી મહારાજ કહેછે,

કોઠા પૂરવ પશ્ચિમ કેરા, બેય શોભિત સરસ ઘણેરા.

ધર્મશાળા બે વચ્ચે ચણાવી, ભાણી ભક્તજનો મન ભાવી;
 તહાં સંતની પંક્તિયો થાય, પ્રભુ પોતે પીરસવા જાય.

ધન્ય ધન્ય તે ધર્મશાળાને, વાજાલો વિચચાર્યા બહુ એહ સ્થાને;
 ચારસેંય અને છન્નુંવાર, ફર્યા ત્યાં પ્રભુ પંક્તિ મોઝાર.

પછી શ્રીહરિએ પરમહંસોને ત્યાં રહેવાની આજ્ઞા કરી. શ્રીહરિની હ્યાતીમાં છેલ્લા ૧૦-૧૧ વર્ષ ગોપાળાનંદસ્વામી, નિત્યાનંદસ્વામી, મુક્તાનંદસ્વામી વગેરે સર્વે પરમહંસો આ ધર્મશાળામાં ઉત્તરતા. મહારાજ જ્યારે જ્યારે વડતાલ પધારે ત્યારે સંતોને મળવા આ ધર્મશાળામાં આવતા. સંતોને અનેક પ્રકારની જ્ઞાનવાર્તા કરતા. સમાધિની તથા ભજન કરવાની રીત બતાવતા. પ્રભુપ્રેમી પરમહંસો જેમ શ્રીજમહારાજે કહ્યું હોય તેમ સાધના-આરાધના કરતા. તેમની શ્રદ્ધા-ભક્તિથી પ્રસન્ન થયેલા શ્રીહરિવર સ્નેહથી સંતોને પીરસવા પધારતા. એ ધર્મશાળામાં

મહારાજે સંતોને ૪૮૬ વાર પંક્તિમાં ફરીને પીરસ્યું છે.

ચોપાઈ : જ્યાં ધર્મશાળા શુભ સંત કેરી, ત્યાં પંક્તિ થાતી મુનિની ઘણોરી;
સંતો તણી પંગત થાય જ્યારે, પોતે પ્રભુ પીરસવા પધારે.

સં. ૧૮૮૧માં જ્યારે વડતાલમાં ભવ્ય મંદિરનું નિર્માણ થયું. શ્રીહરિ પરમહંસો સાથે પ્રતિષ્ઠા માટે પધાર્યા. તે સમયે દસ-બાર દિવસ સુધી નિત્ય આ ધર્મશાળામાં સંતોને પંક્તિમાં પીરસવા પધારતા.

સં. ૧૮૮૨માં શ્રીહરિ પ્રબોધિનીનો ઉત્સવ કરવા પધાર્યા. તે સમયે દોઢ માસ સુધી મહારાજ વડતાલમાં રોકાયા હતા. ત્યારે પણ સંતોની આ ધર્મશાળામાં સંતવત્સલ શ્રીજમહારાજ નિત્ય ઘારા પરમહંસોને પીરસવા પધારતા. રોજ અનેક પ્રકારના પકવાનો બનાવતા. હેતમૂર્તિ હરિવર પાંચ વાર પંક્તિમાં પીરસી સંતોને જમાડતા. પ્રગટ પ્રભુની પ્રસાદી લેવા શિવ, બ્રહ્માદિક દેવો આવતા અને ધામ ધામના મુક્તો પણ પ્રગટ પ્રભુની પ્રસાદી લેવા આવતા. શ્રીહરિએ તેઓની ઈચ્છા પણ પૂર્ણ કરી હતી. એવી આ ધર્મશાળા અતિ પવિત્રમછે.

એકવાર મધ્યીયાવના બાપુભાઈ બે ગાડા ભરી લાડુ લઈ વડતાલ આવ્યા. તેમની ભાવનાથી શ્રીજમહારાજે સંતોને આ ધર્મશાળામાં ખૂબ પીરસી જમાડ્યા. એકવાર ધુવાબરાઈના સકૃદુ લુહાર વગેરે ભક્તો મહારાજના દર્શને આવ્યા. ત્યારે મહારાજ સંતોની ધર્મશાળામાં જ્યાં હાલ ગોપળાનંદસ્વામી તથા સ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામીનું આસન છે ત્યાં વચ્ચે બેઠા હતા. ધુવાબરાઈના પ્રેમી ભક્તોએ શ્રીજમહારાજને પોશાક અર્પણ કર્યો. માથે મંડીલ બંધાવ્યું, જરિયાની જામો, સુંદર સુરવાળ અને કેદે ભાથો બંધાવ્યો. તે સમયે સ્વામિનારાયણ ભગવાનનું નરસિંહ જેવું રૂપ બન્યું હતુ. હજારો ભક્તો હરિવરની આ મૂર્તિના દર્શન કરતા. આ ભક્તોની તે દિવસે રસોઈ હતી. પછી એ જ શ્રુંગાર સહિત તે પ્રેમી ભક્તોની ભાવના પૂર્ણ કરવા શ્રીજમહારાજે સંતોને પીરસીને જમાડ્યું હતુ.

સં. ૧૮૮૬ના પ્રબોધિની સમૈયામાં વડોદરાના વનમાળી, જગજીવનભાઈ, પ્રભુદાસ, ઈશ્વરભાઈ વગેરે ભક્તો સંતો માટે અપાર લાડુ, જલેબી વગેરે વડોદરાથી લાવ્યા. પછી પ્રથમ મહારાજની પૂજા કરી, સોનાનું માદળિયું વગેરે વસ્ત્રાભૂપણો શ્રીહરિને ધરાવ્યા. પછી સંતોને પીરસવા પધારવા પ્રાર્થના કરી. સંતપ્રેમી શ્રીજમહારાજે સંતોની પંક્તિમાં અનેકવાર પીરસી સહુને જમાડ્યા. કેવી રીતે સંતોને જમાડતા? તે દિવ્ય વિભાવના આ કીર્તનોની પંક્તિઓના માધ્યમે તાજી કરી આપણા હૈયામાં કંડારીએ.

રાગ : રૂમજુમ કરતા વાલોજી આવ્યા
ધર્મશાળામાં ધર્મના કુંવર, ભાવેથી સંતો જમાડે,
વડતાલમાં પ્રભુ પીરસે પોતે, આનંદ સૌને પમાડે...ટેક.

લાડુ જલેબી ને સાટા સારા, સ્વયં પ્રભુ છે પીરસનારા,
 નિઃસ્વાદી આ સંતો ખારા, પ્રસાદ જાણી છે જમનારા... ધર્મશાળા ૧
 મંદ મંદ હસતા લાડુ પીરસતા, હરિ હઠીલો મનમાં રે વસતા,
 નિપુણ સારથિયો જાજુ પીરસતા, એક માગે ત્યાં ત્રણ ત્રણ દેતા... ધર્મશાળા ૨
 જાજુ જમે તો શિર કર મુક્તા, એથીયે જાજુ જમે તો ભેટતા,
 એથીયે જમે તો ચરણ દેતા, ચરણ લેવા સંત લાડુ લેતા... ધર્મશાળા ૩
 હરિને પ્રીત છે સંતોની સાથે, કોઈને દૂધપાક રેડે છે માથે,
 લાડુ મુખમાં આપે છે હાથે, સંતો જમે છે સ્નેહ સંગાથે... ધર્મશાળા ૪
 ચારસો ને છનુંવાર અહીંયા, શ્રીજાએ પીરસ્યુ ને સંતો જમિયા,
 સર્વને સુખિયા કર્યા પ્રભુએ, જ્ઞાનજીવન કે જોયું છે સહુએ... ધર્મશાળા ૫

એક દિવસ વડતાલના રાવજીભાઈએ જલેબી-મોતૈયા વગેરેનું સીધુ લાવી સંતોને રસોઈ આપી. ઠાકોરજનો થાળ તૈયાર થતા શ્રીહરિ ત્યાં આવીને જમ્યા. પછી સાધુની ધર્મશાળામાં સંત પંક્તિ થઈ. તેમાં મહારાજ કેડે બેસ આડસેડ બાંધી પીરસવા પધાર્યા. સંતોને ભાવથી પીરસતા જાય અને બોલતા જાય, “લ્યો, આ છેલ્લો ગુરુ પ્રસાદ.. ગુરુના હાથનો પ્રસાદ.” હ.લી.૮/પમાં કહેછે,

ચોપાઈ : પ્રીતે પીરસે પ્રાણઆધાર, કર્યા પંગતમાં ત્રણ વાર;
 બ્રહ્માનંદના પાત્રની પાસ, ત્રીજી વાર આવ્યા અવિનાશ... ૧૧
 દીસે દુર્બળ જેમ શરીર, તેમ બેસી ગયા બળવીર;
 ખમા ખમા બોલ્યા ત્યારે સંત, ઉદાસી થયા સર્વે અત્યંત... ૧૨
 સૌનો શોક મટાડવા કાજ, વળી ઉભા થયા મહારાજ;
 શાંતિ સૌ જનને થાય જેમ, લાગ્યા પીરસવા પ્રભુ તેમ... ૧૩
 કરે મર્મમાં એમ ઉચ્ચાર, જમો સંત આ લ્યો છેલી વાર;
 તેનો મર્મ મોટા મોટા જાણો, અન્ય તો નહિ સંશય આણો... ૧૪

હવે રઘુવીરજી પીરસશે

જૂના ખરડામાં લઘ્યું છે કે સં. ૧૮૮૬માં શ્રીહરિ વડતાલમાં છેલ્લીવાર આવ્યા હતા અને તે પ્રબોધની ઉત્સવમાં સંતોની ધર્મશાળામાં પીરસતા હતા. ત્યારે મહારાજનાં શરીરે થોડો મંદવાડ હતો. તેથી પીરસતા પીરસતા મહારાજ શાસ્ત્રી માધવદાસ પાસે બેસી ગયા અને તાંસમાં જે ભૂકો હતો તે બધો તેમના પત્તરમાં નાખી દીધો. તેથી સંતો શ્રીહરિ પાસે આવી ખમા... ખમા... કહેતાં પવન નાખવા લાગ્યા. પછી મહારાજ બોલ્યા, “અમારે આ ધર્મશાળામાં છેલ્લીવાર સંતોને પીરસવાનું છે. હવે પછી રઘુવીરજી સંતોને જમાડશે ને પીરસશે.” આ વાત ત્યાં શ્રીહરિની પાસે ઉભેલા રઘુવીરજી મહારાજે પણ સાંભળી હતી. તે ઉત્સવ પૂરો કરી પછી શ્રીહરિ થોડા દિવસોમાં ગઢપુર પધાર્યા.

ત્યારબાદ પ્રાય: વડતાલ સમૈયામાં રઘુવીરજી મહારાજ સ્વામિનારાયણ ભગવાનની જેમ જ આ સંતોની ધર્મશાળામાં પંક્તિ કરાવી સંતોને પ્રેમથી પીરસીને જમાડતા હતા. આમ, શ્રીહરિએ કહેલા તે વાક્યને તેમણે પોતાના જીવનમાં ચરિતાર્થ કર્યું હતું. ભગવાનનો તથા સંતોનો ખૂબ જ મહિમા હોય તેવા આચાર્યથી જ આ સેવા થાય અને જે આ સેવા કરે તે આચાર્યનું સહુ સંતોનાં દિલમાં આપોઆપ સ્થાન થાય.

સં. ૧૯૦૪ના આ સમૈયામાં ડભોઈના વાણિયા દ્વારકાદાસ પોતાના ૨૨ વર્ષના યુવાન પુત્ર ત્રિકમદાસને લઈને આવ્યા. તે પુત્ર સંતોના ઉપદેશથી સંત બનવા માટે તૈયાર થયો. એટલે તેમના પિતા જ તેને સૌંપવા વડતાલ આવ્યા અને ગોપાળાનંદસ્વામીને પુત્ર અર્પણ કર્યો. તે નિમિત્તે સંતો-ભક્તોને મોતૈયા લાડુની રસોઈ દીધી. આવા નિષ્ઠાવાન હરિભક્તોને લાખો ધન્યવાદ છે. રઘુવીરજી મહારાજ જ્યારે જ્યારે પ્રેમીભક્તોની રસોઈ હોય ત્યારે તાણ કરીને સંતોને પીરસતા હતા. તેમાં પણ આજે તો દ્વારકાદાસ જેવા નિષ્ઠાવાન હરિભક્તને રાજ કરવા આચાર્યવર્યએ સંતોને બહુવાર પીરસ્યું. તેથી શ્રમને લીધે આચાર્યના સર્વે અંગે પરસેવો થયો.

જ્યારે તેમના અંગોએ પરસેવો વળ્યો તે જોઈને ગોરધનદાસે પોતાના એક ધોયેલ વસ્ત્રે કરીને આચાર્ય મહારાજનું શરીર લૂછ્યું. પછી આચાર્યશ્રીના અંગે લુછેલા તે વસ્ત્રનું માહાત્મ્ય જાણીને તેમાંથી એક કટકો પોતે રાખ્યો અને બીજો કટકો દ્વારકાદાસને આપ્યો.

પછી તે જ ઉત્સવમાં રઘુવીરજી મહારાજે તેમના પુત્ર ત્રિકમદાસને દિક્ષા આપી “ત્રિકમચરણદાસજ્ઞસ્વામીજા

નામ રાખ્યું. ગોપાળાનંદસ્વામીએ તેમને જુનાગઢ ગુણાતીતાનંદસ્વામી સાથે મદદમાં મોકલ્યા હતા. પછી સ્વામીશ્રીએ તેમને ત્યાંના કોઠારી બનાવ્યા હતા. આમ, તે વખતે સંતો ભક્તોમાં પરસ્પર સંપ, આત્મીયતા, એકતા અને મહિમા અતિશય હતો. રામરાજ્ય જેવો સમય હતો, એટલે શ્રીહરિ સહુને બહુ જ સુખ આપતાં હતાં. આજે પણ આપણે પરસ્પર સંપ, સ્નેહ અને મહિમા રાખીએ તો મહારાજ આપણને પણ સુખથી ભરી દે. જ્યાં સંપ હોય ત્યાં શ્રીહરિ અખંડ રહે છે અને કુસંપથી દૂર રહે છે.

ધર્મશાળાની અનોખી અલોકિકતા

આ રીતે આ ધર્મશાળામાં હદયે શર શ્રીજમહારાજે અનંત લીલાઓ કરી છે. આચાર્યશ્રીઓએ પણ આ ધર્મશાળામાં સંતોને પીરસી ખૂબ સુખ આપ્યા છે. આવી પવિત્રતમ વડતાલધામમાં આવેલી સંતોની ધર્મશાળાની વિશેષતા વર્ણવતા વિહારીલાલજ મહારાજ હ.લી. ૧/૫ કરી ૨૪થી કહે છે,

જો સંતનું આશ્રમ શુદ્ધ આ છે, ભલું વિશાળાશ્રમ તુલ્ય ભાસે; નિરન્મલુકો સમ સાધુ સારા, યોગી વસે સાધન સાધનારા... ૨૪

સિદ્ધાસને કોઈ કરે સમાધિ, પદ્માસને કોઈ તજે ઉપાધિ;

કોઈક ઊંચા કર બે કરીને, જ્પે પ્રભુ એક પગે ઠરીને... ૨૫

કોઈ હરીના ગુણ ઉચ્ચરે છે, કોઈ જનોને ઉપદેશ દે છે;

બ્રહ્માંડ ને પિંડ થકી વિરક્ત, ભલા પ્રભુના જ અનન્યભક્ત... ૨૬

ધેતાલીય :

તપસી તપસા તહાં કરે, પ્રભુતા શ્રીપ્રભુની દિલે ધરે;

રસના રસ નામ લે નહિ, ધનને બંધન તે ગણે સહિ... ૨૭

દુઃખમાં દુઃખ માનિ લે નહિ, સુખને તે સુખ ના ગણે સહિ;

હરિ હે હરિ નામ ભાખતા, તનથી પ્રીત નથી જ રાખતા... ૨૮

ઉપજાતિ :

કોઈ ભણે શાબ્દિક શાસ્ત્ર શુદ્ધ, કોઈ ભણી ન્યાય બને સુખુદ્ધ;

વેદાંત નિર્ભાત ભણે ભણાવે, પુરાણ કોઈક સુણે સુણાવે... ૨૯

કોઈ મુની શુદ્ધ સતીર વીણા, ઈત્યાદિ વાજિંત્ર વિષે પ્રવીણા;

વાજિંત્ર લૈ ગાન શરૂ કર્યું છે, જાણે મુનિ નારદ તુંબરુ છે... ૩૦

ઘડ્યાદિ સાતે સ્વરભેદ જાણે, ત્રિગ્રામની રીત પુરી પ્રમાણે;

છે મૂર્ખનાઓ વળિ એકવીશ, છ રાગ ને રાગણી જાણ ત્રીશ... ૩૧

જો તુંબિપાત્રો લટકે ઘણોરાં, ભવાભ્યિનાં નાવ મુમુક્ષુ કેરાં;

કાં તો અખંડામૃત આપનારાં, કર્માંડલુ અક્ષરથી ઉતાર્યાં... ૩૨

આ ધર્મશાળામાં સંતો ખૂબ શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરતા. તપસ્વી સંતો તપ કરતા, ધ્યાની સંતો ધ્યાન ધરતા, સંગીતજ્ઞ સંતો પ્રેમ વિભોર બની કીર્તનગાન કરતા. ત્યારે અનેકને શ્રીજમહારાજ દિવ્ય દર્શન આપતા, સંતોના મનોરથ પૂર્ણ કરતા. આ ધર્મશાળામાં જ્યાં ગોપાળાનંદસ્વામીનું આસન છે તેથી પશ્ચિમ બાજુ શુકમુનિ રહેતા. ત્યાં બેસીને જ સં. ૧૮૮૦માં શુકમુનિએ “બુદ્ધિપ્રદીપ” નામના ગ્રંથની રચના કરી છે.

યોગસમાટ ગોપાળાનંદસ્વામીએ પણ સં. ૧૮૮૦માં સંતોની આ ધર્મશાળામાં નિજ આસને બેસી ભક્તિસિદ્ધિ નામનો ગ્રંથ અર્થ સાથે લખેલો છે. ઉપનિષદ્ધ ભાષ્ય પણ સ્વામીએ આ સ્થાને બેસીને લખેલ છે. આ સ્થાને બેસી ગોપાળાનંદસ્વામીએ અનેકવાર સભાઓ ભરી સંતોને તેમના જીવનશુદ્ધિના અને આજ્ઞા-ઉપાસનાની દૃઢતાના પાઠ ભણાવ્યા છે. શ્રીહરિએ પણ આ સ્થાને સભા ભરી સંતો-ભક્તોને નિજ સ્વરૂપ સમજાવ્યું છે.

ઉપાસનાની વાત, સર્વ અવતાર સ્વામિનારાયણાના છે

અદ્ભુતાનંદસ્વામી કહે કે, “એકવાર વરતાલમાં સાધુની ધર્મશાળામાં ઉગમણી બાજુએ કોઈ છે. તે ઉપર ચંદની બાંધેલી હતી. તેને નીચે મહારાજ વિરાજમાન હતા અને સંતોની ધર્મશાળામાં શ્રીહરિ સન્મુખ મુખ રાખીને મોટા

મોટા સદ્ગુરુઓ બેઠા હતા. તે સમે વડોદરાવાળા શાસ્ત્રીએ શ્રીજમહારાજને એવો પ્રશ્ન પૂછ્યો જે, “તમારે મુખ્ય ઉપાસના કેની છે? ને તમે જો એમ કહેશો જે, “અમારે તો સ્વામિનારાયણની ઉપાસના છે. જી ત્યારે તમે તમારા મંદિરમાં લક્ષ્મીનારાયણ તથા રાધાકૃષ્ણ તથા નરનારાયણ એ આદિકની મૂર્તિઓ સ્થાપન કરી છે. તે જોતાં તો મુખ્ય સ્વામિનારાયણની ઉપાસના જણાતી નથી ને સૌની ઉપાસના જણાય છે. જી એવો પ્રશ્ન પૂછ્યો.”

ત્યારે તેનો ઉત્તર અદ્ભુતાનંદસ્વામી કરતા કહે જે, “અમારે તો મુખ્ય સ્વામિનારાયણની ઉપાસના છે. ને જે મૂર્તિઓ પધરાવી છે તેનું કારણ તો એમ છે કે, શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન દ્વિભુજ હતા ને રુક્મિણીને મૂર્છા આવી ત્યારે શ્રીકૃષ્ણએ ચતુર્ભુજ દર્શન દીધું, ને અકુરજીને જળના ધરામાં ચતુર્ભુજ દર્શન દીધું. અને પ્રભાસમાં પીપળાના વૃક્ષ હેઠે જાદવાસ્થણી કરીને બેઠા, તે સમે ઉદ્ઘવજીને તથા મૈત્રેયઋષિને ચતુર્ભુજપણું દેખાડ્યું તથા બ્રહ્માને અનેક ચતુર્ભુજરૂપ દેખાડ્યું ને પંડે તો દ્વિભુજ હતા; એવી રીતે એમણે ચતુર્ભુજ દર્શન સમય સમયને વિશે દીધાં. તે સમાની ચતુર્ભુજ રણછોડજ આદિકની મૂર્તિઓ સ્થાપન કરી તે કાંઈ ઉપાસનાનો બેદ થયો કહેવાય નહીં.

તેમજ આ સહજાનંદ સ્વામી પ્રગટ થઈને માંગરોળ બંદરમાં પોતે પ્રથમ રહ્યા ને અનેકરૂપે દર્શન દીધા. તેમાં કોઈને નરનારાયણરૂપે દર્શન આપ્યા, કોઈને લક્ષ્મીનારાયણરૂપે દર્શન દીધાં, કોઈને શ્રીકૃષ્ણરૂપે દર્શન દીધાં, કોઈને રામચંદ્રરૂપે દર્શન દીધાં. એવી રીતે ચોવીસ અવતારરૂપે શ્રીજમહારાજે પોતે દર્શન દીધાં છે.

વળી બીજા દેવના જે ઉપાસક હતા તેને પણ તે તે રૂપે દર્શન દીધાં છે; માટે ઉપાસનાનો કોઈ રીતે બેદ નથી. તેથી અમોયે અમારાં મંદિરોને વિશે જે સમે સ્વામિનારાયણ ભગવાને જેવાં દર્શન દીધાં તે સમાની મૂર્તિઓ સ્થાપન કરી છે. ને સ્વામિનારાયણ તો મનુષ્યાકૃતિ દ્વિભુજ હતા. માટે અમારી ઉપાસનામાં બેદ નથી, માટે અમારાં સંપ્રદાયને વિશે જે સમયે સ્વામિનારાયણે જેવાં દર્શન દીધાં, તે સમાની મૂર્તિઓ સ્થાપન કરી છે. માટે સર્વે મૂર્તિઓ સ્વામિનારાયણની જ છે. તેથી અમારે મુખ્ય ઉપાસના સ્વામિનારાયણ ભગવાનની જ છે.”

એવી રીતે અદ્ભુતાનંદસ્વામીએ ઉત્તર કર્યો. તે સાંભળીને મહારાજ કહે જે, “યથાર્થ ઉત્તર થયો. જી એમ કહી મહારાજે ધણા રાજ થઈને સ્વામીને છાતીમાં ચરણારવિંદ આપ્યા.”

વડતાલમાં ધર્મશાળાને મોટી કરાવી

વડતાલમાં પ્રથમ સં. ૧૮૭૫માં રામદાસભાઈએ બનાવેલી એક ખંડની સંતોની ધર્મશાળા હતી. તે સંતોને રહેવા માટે નાની પડતી. આ વાત સંતસ્નેહી આચાર્ય શ્રીરઘુવીરજ મહારાજ સં. ૧૮૦૩માં સોરઠ તથા જૂનાગઢ પ્રાંતમાં સત્સંગ-વિચરણ કરી વડતાલ આવ્યા. પછી ચૈત્ર સુદ-૪ને દિવસે સંતોને પીરસવા પધાર્યા. ત્યારે તેમનાં દિલમાં થયું કે “આટલી બધી સંકદાશમાં સંતો રહે તે યોગ્ય નથી. જી તેથી આચાર્યશ્રીએ ત્યારના વડતાલના મહંત સદ્ગુરુઅક્ષરાનંદસ્વામી, પા. ભગાભગત તથા પા. નથુભગત; આ ત્રણને તે કાર્ય સોંઘું અને જલ્દી સંતોની ધર્મશાળા મોટી કરવાની વ્યવસ્થા કરાવી અને સંતોની ધર્મશાળાનું કામ તત્કાળ શરૂ થયું.

પછી સંવત્ ૧૮૦૩માં વડતાલમાં સારી રીતે ચૈત્રી સમૈયો ઊજવાયો. આ વર્ષે આસો સુદ-૭ના રોજ વડતાલમાં સંતોની નવી ધર્મશાળાનું કામ પૂરું થયું. તેથી તે દિવસે આચાર્ય પ્રવરશ્રીરઘુવીરજ મહારાજે ત્યાં શ્રીહરિજનું પૂજન કરી સહુ સંતોને ત્યાં જમાડ્યા અને વાસ્તુપૂજન કરાવ્યું. વળી દશોરા, શરદપૂનમ, દિવાળી ને અન્નકૂટોત્સવના દિવસે પણ સંતોને જમાડીને રાજ કર્યા.

ધેકુંદનાથે વડતાલની ધર્મશાળામાં ઇપિયા વાપરવા કહ્યું

એક દિવસ ગોપાળાનંદસ્વામી પલાણા સભામાં બેઠે હતા. ત્યારે સ્વામીને એ ગામના દાજુભાઈ પટેલે હાથ જોડીને કહ્યું કે, “સ્વામી! અમારાં ખેતર, વાડી તથા અમારા ધરની જગ્યા તથા આ મંદિરની જગ્યા, તે સર્વે વેચાણ લીધી છે. તેના લેખના ખતપત્ર સર્વે સરકારી રીત પ્રમાણે કરી લીધાં છે. પણ એ સર્વે ધરનો તથા મંદિરનો વહિવટ મારા મોટાભાઈભાઈબા કરતા હતા. પણ તે અત્યારે દેહ મૂકી ગયા તેને બે વર્ષ થયાં અને જેની જમીન લીધી હતી તેણે અત્યારે ઉપાધિ કરી છે. મારા ભાઈએ કરેલો તે જમીનનો, ધરનો તથા મંદિરનો લેખ મળતો નથી. માટે તે મળે એવી કૃપા કરો તો સારું.

આવા તેમના દીન વચન સાંભળી દ્યાળુ ગોપાળાનંદસ્વામીએ સભામાં બેઠેલા સમાધિવાળા સાધુ વિજ્ઞાનદાસજી તથા કેશવદાસજી એ બે જ્ઞાને કહ્યું, “તમે બે જ્ઞાન સમાધિ કરીને બધાં ધામમાં જુઓ કે, ભાઈબા ક્યાં છે ?” પછી તે બે જ્ઞાન સમાધિ કરીને ગયા, તે બધાં ધામમાં ફરી પાછા આવી સ્વામીને કહ્યું કે, “અમે તો ભાઈબાને કાંઈ દીઠા નહીં.” ત્યારે સ્વામીએ દાજુભાઈને પૂછ્યું કે, “તમારા ભાઈબાને કોની સાથે હેત હતું ?” તો કહે, “અમોઘાનંદસ્વામી સાથે હતું. એ સ્વામી રામકથા નિત્યે વાંચતા હતા, તે મારા ભાઈબા સાંભળતા.” ત્યારે સ્વામી બોલ્યા કે, “વિજ્ઞાનદાસજી તમે વૈકુંઠમાં જીઓ ! ત્યાં અમોઘાનંદસ્વામી હશે, તેમને પૂછ્યી જોજો.”

પછી તેઓ સમાધિ કરી વૈકુંઠધામમાં ગયા. ત્યાં તો અમોઘાનંદસ્વામી શ્રીવૈકુંઠનાથ ભગવાન સન્મુખ બેસીને વાતો કરતા દીઠા. તેમને પગે લાગીને બેઠા. ત્યારે તેમણે પૂછ્યું, “કેમ વિજ્ઞાનદાસજી ! શું પૂછવા આવ્યો છો ?” તેઓ કહે, “મને ગોપાળાનંદસ્વામીએ પલાણાના ભાઈબાએ તેના ધરબાર, બેતર, વાડી તથા મંદિરની જગ્યાનો લેખપત્ર ક્યાં મુક્યો છે તે પૂછવા મોકલ્યો છે.

ત્યારે ભાઈબાએ કહ્યું કે, “દાજુભાઈને કહેજો કે, આપણે રહેવાનાં ધર સાથે બીજું ઢોરાં બાંધવાનું ધર છે, તેના ઓરડામાં પાટડો છે. તેના આથમજા પડખે પાટડાને ડાગળી મારી છે. તે સુતારને બોલાવી કઢાવજો. તેમાં ત્રાંબાની ભૂંગળી છે, તેમાં બધાં લેખપત્ર મૂક્યાં છે તે કાઢી લેજો. બીજું કહેજો કે, એ જ ઓરડામાં ઢોર બાંધે છે તેની દક્ષાણાદી કોરે, મંદિરની સાથે, પૃથ્વીમાં ત્રણ હાથ ઉંઠું રૂપિયા ભરેલું ત્રાંબાનું દેગણું દાટયું છે, તે કાઢી લેજો. અને તે રૂપિયા વડતાલમાં શ્રીરધુવીરજી મહારાજ બિરાજે છે, તેમને પૂછ્યીને તે કહે તે પુષ્યમાર્ગે વાપરી દેજો.”

તે સાંભળી વૈકુંઠનાથે કહ્યું, “ભાઈબા, તમે રધુવીરજીનું પૂછવાનું કહ્યું, પણ એ રધુવીર તો અમારું જ સ્વરૂપ છે; માટે અમે કહીએ તેમ કરજો. અત્યારે વડતાલમાં સંતને રહેવાની ધર્મશાળાને બે પડાળું છાપરું છે. તેમાં ધણી સંકદાશ છે ને ગઢા, જૂનાગઢ, ધોલેરાના સાધુ આવે તેને, તેમજ શ્રીનરનારાયણના દેશના સાધુ આવે તેને, આસન કરવાની ધણી અડચણ પડે છે. માટે એ ઠેકાણો સંતને રહેવા, બે માળની પાકી ધર્મશાળા ભગુજીના હસ્તે કરાવજો. તેના ખરચમાં એ રૂપિયા આપજો; એમ દાજુભાઈને કહેજો.” (સંદર્ભ : સ્વા.ના.ચરિત્રચિંતામણિ પ્ર.૪/૨૮)

એ રીતના બધા સંદેશા લઈને વૈકુંઠમાંથી વિજ્ઞાનદાસજીએ આવીને સ્વામીને તથા દાજુભાઈને કહ્યા. તે પ્રમાણે પાટડામાંથી લેખ કાઢીને સરકારમાં દેખાડ્યા. ત્યારે તે ખેતીવાડી, ધર ને મંદિરની જગ્યા પોતાની માલિકીની ઠરી ને કુસંગીનાં કાળાં મોઢાં થયાં.

પછી રૂપિયાનું દેગણું કાઢીને વડતાલ રધુવીરજી મહારાજને ઉપરોક્ત વાત કહીને આપ્યું. તે રૂપિયા વરે આચાર્યશ્રીએ પુનઃ સાધુની બે માળની સારી ધર્મશાળા કરાવવાનો આરંભ કરાવ્યો. તે કામ વડોદરાના આદર્શ શિલ્પકાર ભગુજીભાઈને સોંઘું. સંતો માટે વિશાળ ધર્મશાળા બની રહી છે, તે જાણી હરિભક્તોના અંતરમાં અતિ ઉત્સાહ આવ્યો. સહુ સંતો-ભક્તો તનતોડ અને મનમોદ સેવામાં લાગી ગયા. વિહારીલાલજી મહારાજ કહે છે,

પૂર્વધાર્યાઓ :

સંત તથા સત્સંગીઓ, કરે કામ ધરીને ઉમંગ। ભાન તજી ભુખ તરસનું, ભક્તિ કારણ અરપે અંગ ॥
એક બીજાથી આગળ થઈ, ભલો લાવે ઉપાડી ભાર। ગાજી રહે આખા ગગનમાં, એવો ઉચરે જ્યાજ્યાકાર ॥
રામે સેતુ રચી જે રીતે, ધર્મપુત્રે રચ્યું જેમ ધામ। ધર્મશાળા તણું તે રીતે, ચાલે ધમધોકારથી કામ ॥

પુષ્પિતાગ્રાવૃતા :

મુનિજન હિત થાય ધર્મશાળા, અધિક કરે શ્રમ સંત ધર્મવાળા ।
અચરજ અતિ યે સમે જણાય, નિરખી જન મનમોદ યુક્ત થાય ॥

સંતો માટે ધર્મશાળા થતી. તેથી હરિભક્તો તનનું ભાન ભૂલીને રાત્રિ-દિવસ સેવા કરતા. સહુને એકબીજાથી સવાયો ભાવ હતો. સંતો પણ મન મૂકીને સેવા કરતા હતા. તે જોઈને સહુ આશ્રયચકિત થઈ જતા. સહુના અંતરમાં અતિ ઉત્સાહ અને આનંદ હતો. સંતો દ્વારા સત્સંગને ખૂબ જ પોષણ થયું છે તેથી સંતો માટે કાંઈપણ કરવાનું થાય તો વૈકુંઠનાથને પણ આનંદ થતો. આ રીતે ગોપાળાનંદસ્વામીએ પ્રતાપ વાપરી રૂપિયા અપાવી સંતો માટે પોતાની હૈયાતીમાં જ બે માળની સંતોની ધર્મશાળા કરાવી હતી.

સં. ૧૯૨૫માં હાલ વડતાલધામમાં પવિત્રાનંદસ્વામીનો વિશાળકાય સભામંડપ છે તે તૈયાર થયો. ત્યાં સુધી વડતાલધામમાં મોટા મોટા જ્ઞાનયજ્ઞો કે પારાયણો સંતોની આ ધર્મશાળામાં જ થતા. તે સમયે સંતોની આ ધર્મશાળામાં પહેલો માળ અત્યારે જેમ ખુલ્લો કર્યો એ રીતે ખુલ્લો હતો. ઉપલા માળે સંતોના આસનો રહેતા. તેથી ત્રણોય ઋતુમાં સંતો-ભક્તોને આ ધર્મશાળામાં કથા-વાર્તા કરવા-સાંભળવાનો અનેરો આનંદ આવતો. નિત્ય અહીં બ્રહ્મરસની હેલી વરસતી.

સં. ૧૯૦૮ કાર્તિકી સમૈયામાં સંતોની બે માળની ધર્મશાળા તૈયાર થઈ. તે સમયે પરમહંસોના શીરતાજ ગણી શકાય એવા યોગીરાજ ગોપાળાનંદસ્વામી, પંડિતપ્રવર નિત્યાનંદસ્વામી અને સમજુ સ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામી અક્ષરવાસી થઈ ગયા હતા. તેથી સં. ૧૯૦૯ના આ સમૈયામાં રધુવીરજમહારાજે ગુણાતીતાનંદસ્વામી વગેરે પાંચ મોટા સંતોને સદ્ગુરુ બનાવ્યા અને સહૃદ્દુની હાજરીમાં જ્યાં ઉપરોક્ત ત્રણોય મોટા સંતો રહેતા તેમની સ્મૃતિ ચિરંજીવી બની રહે તેવા ઉમદા આશયથી ત્રણોય સ્થળે તે તે સંતોના આસનો બનાવ્યા. અને તે તે સંતોની પરંપરાના સંતો તેની સેવા કરે એવી રીતે કાર્યભાર સૌંપવામાં આવ્યો. આ પરંપરા આજે પણ ચાલું જ છે.

ગોપાળાનંદસ્વામીને પુરુષોત્તમપણું પ્રવર્તાવવાની આજા

ગોપાળાનંદસ્વામીનો મંદવાડ વધતો રહ્યો. સં. ૧૯૦૯ મહા મહિનામાં સ્વામીને અઠચાવીશ ઉપવાસ થયા. ત્યારે સ્વામીએ શ્રીહરિને પોતાની પાસે રાખવા પ્રાર્થના કરી. ત્યારે શ્રીજમહારાજે સ્વામીને દર્શન આપ્યા,

સ્નેહે બોલ્યા શ્રીધનશ્યામ, અધુરું છે હજુ એક કામ ॥
પુરુષોત્તમપણું મારું, તમે પૂરું નથી વિસ્તાર્યુ ।
માટે પુરું કરો તેહ કામ, તેડી જઈશ પછી મુજ ધામ ॥

શ્રીહરિ કહે, “હે સ્વામી ! આપણે અક્ષરધામમાંથી સહૃદ્દુલોકોને મારું સ્વરૂપ સમજાવવા અને તેઓનું આત્યંતિક કલ્યાણ કરવા માટે અહીં આવ્યા હતા. જીવ જ્યાં સુધી મારું પુરુષોત્તમપણું નહિ સમજે ત્યાં સુધી મને નહિ પામે. માટે તમે અમારું પુરુષોત્તમપણું પ્રવર્તાવો. શ્રીજમહારાજને પોતાનું પુરુષોત્તમપણું પ્રવર્તાવવાની અદ્ભુ ઈચ્છા છે. અને તે પણ આપણા ઉપર શ્રીહરિની અતિશય કરુણા જ છે. કેમ જે, શ્રીજમહારાજ સ્પષ્ટ જાણે છે કે જ્યાં સુધી જીવ મને જેમ છે તેમ સર્વોપરી નહિ જાણે ત્યાં સુધી તે ધર્મનિયમ પાળતો હશે, ભજન-ભક્તિ કરતો હશે છતાં મને નહિ પામે. બીજા કોઈ લોકમાં જશે અને આ કામ પ્રવર્તાવવું એ છોકરાના ખેલ નથી. એ તો ગોપાળાનંદસ્વામી જેવા સમર્થ સાધુથી જ થઈ શકે.

એટલે જ પોતે સ્વધામ ગયા બાદ આજ વીશ વર્ષે ગોપાળાનંદસ્વામીને કહે છે, “હે સ્વામી ! તમે હજ મારું જેમ

છે તેમ પુરુષોત્તમપણું પ્રવર્તાવું નથી. થોંક થોંક દબાઈને બોલો છો. તમે જેમ સમજો છો તેમ ખુલ્લે ખુલ્લું મારું સર્વોપરીપણું કહેતા નથી. તમારાં દિલમાં એમ છે કે નાના પાત્રમાં આવી મોટી વાત નહિ સમાય તો તેનું બગડશે. પરંતુ આ સમજ્યા વિના જીવનું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય તેમ નથી. આ એક કામ બાકી છે અને તે તમારા જેવા સમર્થ સંતથી જ જેમ છે તેમ થઈ શકે તેમ છે અને સહુને તમારો વિશ્વાસ છે. માટે તમે જેમ છે તેમ નહિ કહો તો પાછળના લોકો ક્યાંથી સમજશે? એટલે આ એક કામ પુરું કરો. પછી હું તમને મારા ધામમાં તેડી જઈશ. જી આ વાત શ્રીહરિએ વડતાલની સંતોની ધર્મશાળામાં સ્વામીને દર્શન આપીને સં. ૧૮૦૯ના માગસર મહિનામાં કહી. પછી શ્રીહરિ અદશ્ય થયા.

શ્રીહરિએ દર્શન દીધાં એટલે બીજે દિવસે સવારે સ્વામીએ કહ્યું, “પુરુષાનંદ, રાબ બનાવો. જી એટલે તે રાબ બનાવીને લાવ્યા. સ્વામીએ તેનું પાન કર્યું. સ્વામી તો સ્વતંત્ર યોગી છે. પરંતુ આમાંથી આપણે શ્રીહરિનું ગમતું શું છે? મહારાજને કેવા સમજાએ તો આપણે અક્ષરધામને પામીએ? વગેરે બહુ જ શીખવાનું છે. સ્વામીએ માંદગીને વિદાય કરી. તે જોઈને રઘુવીરજ મહારાજ બહુ જ રાજુ થયા.

આચારજીએ પણ એવું જોઈ, સંત સર્વેને આપી રસોઈ ।
દશમી સુદી ફાગણી આવી, શાંતિ સૌને દિલે ઉપજાવી ॥

ત્યારબાદ ગોપાળાનંદસ્વામી બે વર્ષ પૃથ્વી પર રહ્યા અને જેમ છે તેમ શ્રીજમહારાજના સર્વોપરીપણાની વાતો ખૂલ્લે ખૂલ્લી કહેવાના શ્રીગણેશ વડતાલની ધર્મશાળામાંથી કર્યા. સ્વામીએ જે વાતો કરી તે તેમની વાતોમાં “પુરુષોત્તમપણાની વાતોજી તરીકે પ્રસિદ્ધ થયેલી છે.

વળી, સ્વામીએ એક પુરુષોત્તમનિરૂપણ નામનો માત્ર છબ્બીશ વાતોનો ગ્રંથ લખ્યો છે. તેની છસ્તપ્રતો પણ વડતાલ વગેરે લાઈબ્રેરીઓમાં છે. તે અમદાવાદથી બે પ્રકરણમાં પ્રસિદ્ધ થયેલી ગોપાળાનંદસ્વામીની વાતોમાં પ્રથમ પ્રકરણમાં ૧૫૧ થી ૧૭૯ વાતો તરીકે છાપેલ છે. અને શ્રીસ્વામિનારાયણ મંદિર કુંડળધામ તથા કારેલીબાગ-વડોદરાથી છપાયેલી વાતોમાં પણ શ્રીહરિને સમજવામાં અતિશય ઉપયોગી જાણીને આ વાર્તાઓ ૧૦ થી ૩૫ નંબરમાં છાપેલ છે. આવી વાતો કેન્દ્રસ્થાનમાંથી ગોપાળાનંદસ્વામીએ કરી પછી ગુણાતીતાનંદસ્વામી જેવા મહાપુરુષોએ તેનો શંખનાદ કરી અનેક જગ્યાએ પ્રવર્તાવી છે અને તેમાં શ્રીહરિનું બહુ જ ગમતું છે; એવું આ પ્રસંગ પરથી સ્પષ્ટ જગ્યાય છે.

સ્વામીની કૃપાથી સુરતનો પારસી બાળક બોલતો થયો

સુરતમાં કોઈક પારસી સદ્ગુહસ્થ હતો. તેને વૃદ્ધાવસ્થામાં એક પુત્ર થયો હતો. તે છોકરાને જીભ સારી હતી, પણ કાંઈ બોલતાં આવડતું નહીં. તે પછી તો પારસીએ ઘણાક ઉપાય કર્યા, પણ કાંઈ ફેર પડ્યો નહીં. પછી કોઈક હરિજન સત્સંગી તે પારસીને મળ્યા. તેણે કહ્યું જે, “અમારામાં ગોપાળાનંદસ્વામી છે તે બહુ પ્રતાપી છે તેમને મળો.” પછી તે પારસી પોતાના પુત્રને લઈને વડતાલ આવ્યો.

તે સમયે સ્વામી પૂજા કરતા હતા. પછી તે પારસી અતિશય વિનય કરીને સ્વામીના પગમાં પડ્યો અને છોકરાને પણ પગે લગાડ્યો. પછી સ્વામીએ તેના અંતરની જાણીને ઠાકોરજને અરધું કેળું ધર્યું હતું તે પારસીના છોકરાને આપ્યું. ત્યારે તે પારસી બોલ્યો જે, “બચ્ચા, જમી જી !” એટલે તે છોકરો તે કેળું જમીને તરત બોલ્યો જે, “જ્ય સ્વામિનારાયણ..!” પછી તે પારસી બહુ જ રાજુ થયો અને સ્વામીની તથા ઠાકોરજની ઘણીક સેવા કરીને પોતાને ઘેર ગયો અને પોતાના મનમાં એમ થયું જે, “આ ગોપાળાનંદસ્વામી પણ સાક્ષાત્ ભગવાન છે. જી એમ સ્વામીને વિષે પારસીના મનમાં ભગવાનપણાનો નિશ્ચય થયો. (સંદર્ભ - અક્ષરાનંદ વા. ૬૬૬)

વડતાલધામની આજ ધર્મશાળામાં ગોપાળાનંદસ્વામીએ ખંભાતના સદાશિવભાઈનો મોહટાળી, સુખિયા કર્યા હતા. તે વાત સત્સંગમાં પ્રસિદ્ધ છે.

જૈન વણિક સમાધિનિષ્ઠ કેશવદાસસ્વામી બન્યા

પુનાના એક જૈન વણિક કેશવરામને ઘણાંક ભૂત વળગેલાં. તેઓ તેમના પિતાને એક જ દિકરા હતા. પુત્રને વળગેલા આ ભૂતોને કાઢવા તેમના પિતાશ્રી વગેરેએ ઘણા ઉપાયો કર્યા. પરંતુ અંતે નિષ્ફળ ગયા. તે સમયે કોઈએ કહ્યું, વડતાલમાં સ્વામિનારાયણ ભગવાનના મહાન સંત ગોપાળાનંદસ્વામી છે. તેમની પાસે જાવ તો તમારા પુત્રને સારું થાય. પછી તે જૈન પરિવાર પુત્ર કેશવરામને લઈને વડતાલ ગોપાળાનંદ સ્વામી પાસે આવ્યા. સ્વામીશ્રી તે સમયે

સંતોની ધર્મશાળામાં પોતાના આસને પૂજામાં બેઠા હતા. કેશવરામને સ્વામીની પાસે લાવ્યા કે તરત જ તેમને વળગેલા ભૂતો ચીસ પાડવા લાગ્યાં. સૌ ભૂતોને સ્વામીએ પોતાની સત્તાથી બદરિકાશ્રમમાં મોકલી દીધાં. સ્વામીએ પૂજાની પ્રસાદીની સાકર કેશવરામને જમાડી તેથી અંતરમાં શાંતિ પથરાણી.

પછી સ્વામીનો ઘણો ગુણ આવ્યો અને કંઈ બાંધી, વર્તમાન ધારી સત્તસંગી થયા. અને કુટુંબીઓ સાથે ઘેર ગયા. પરંતુ ગોપાળાનંદસ્વામીના હાથની પ્રસાદી ખાવાથી તેની તમામ વાસના પણ નિર્મુળ થઈ ગઈ. તેમને સમૃદ્ધિમાન ધરમાં કાંઈ ચેન પડ્યું નહિ. પછી કુટુંબનો ત્યાગ કરી તેઓ વડતાલ આવ્યા. તે સમયે સ્વામી જૂનાગઢ ગુણાતીતાનંદસ્વામી વગેરે સંતોને સત્તસંગનો લાભ આપવા ગયા હતા. તેથી પોતાના ભૂત કાઢનાર ગુરુ ગોપાળાનંદ સ્વામીના દર્શન ન થયા. સંતોની ધર્મશાળામાં જઈ સ્વામી વિષે પૂછ્યા કરી. કોઈ સંતે કહ્યું જે, “ભાઈ! સ્વામી તો અત્યારે જૂનાગઢ છે.”

આ વાક્ય સાંભળતાં સ્વામીમાં અતિશય સ્નેહ હોવાને કારણે આધાત લાગવાથી ત્યાંજ મૂર્છા આવી ગઈ અને સમાધિ જેવી સ્થિતિ થઈ ગઈ. સમાધિમાં શ્રીજમહારાજ, ગોપાળાનંદ સ્વામી અને અનંત મુક્તોનાં દર્શન થયાં. પછી મહારાજે તેમને યોગ એશ્વર્યથી જૂનાગઢ સ્વામી પાસે પહોંચાડ્યા. ત્યારબાદ તેઓ અખંડ સ્વામીની સેવામાં લાગી ગયા. સમય જતા ગોપાળાનંદસ્વામીએ તેમને દિક્ષા અપાવી કેશવદાસસ્વામી નામ રાખ્યું. ગોપાળાનંદસ્વામીની કૃપાથી તે સમાધિનિષ્ઠ થયા. સ્વામીને કાંઈ પૂછાવવું હોય તો આ કેશવદાસને સમાધિ કરી શ્રીજમહારાજ પાસે મોકલતા. મહારાજ તેમને બધા સમાચાર આપતા. આ રીતે સ્વામીમાં સ્નેહને કારણે ભૂતના દુઃખથી પીડાતા કેશવરામ સમાધિનિષ્ઠ સંત કેશવદાસ બન્યા.

ગોપાળાનંદસ્વામી ધામમાં ગયા બાદ તેઓ વિશેષ વડતાલ સંતોની ધર્મશાળામાં રહેતા. જ્યારે જ્યારે ગોપાળાનંદસ્વામીને આસને બેસી સ્વામીને યાદ કરતા ત્યારે સમાધિ થતી અને અલૌકિક પ્રસાદી મળતી. આ પ્રસાદી જોઈને સૌને સહજ થતું કે આ પ્રસાદી દિવ્ય છે, આ લોકમાં આવા દોઢ-બે હંચ લાંબા લવીંગ તે પણ લીલાં, ખારેક જેવડી એલચી, મોટા કમળ જેવાં અત્યંત સુગંધી ગુલાબનાં ફૂલ, તેમજ આવી ગળી સાકર મળે નહિ. તેમને આવો અલૌકિક અનુભવ રધુવીરજ મહારાજે છાવણી કરાવી ત્યારે પણ થયો હતો અને કેશવદાસસ્વામીને શ્રીહરિએ અક્ષરધામમાં આપેલી દિવ્ય પ્રસાદીનો લાભ સહુ સંતો-ભક્તોને મળ્યો હતો.

આ કેશવદાસજીસ્વામીએ એકવાર આ ધર્મશાળામાં ગોપાળાનંદસ્વામીને પૂછ્યું જે, “એક તો સર્વે વાસનાને ટાળીને સત્તારૂપે રહ્યો હોય તે તો અક્ષરધામમાં રહે ને બીજા જે છે, તેમાં વાસના હોય ને અક્ષરધામમાં ગયો ત્યારે એની એ જે વાસના છે, તે ત્યાં ટણે છે કે બીજે મહારાજ ટણાવે છે ?” ત્યારે સ્વામીએ સમજાવતાં કહ્યું જે, “શ્રીજમહારાજના સ્વરૂપનો નિશ્ચય હોય અને આજ્ઞા પ્રમાણે રહેતા હોય પણ જો જીવમાં રાગ હોય તો જ્યારે દેહ મૂકે ત્યારે તેને મહારાજ અક્ષરધામમાં લઈ જાય. પછી પોતાનો અવતાર કોઈક બ્રહ્માંડમાં થયો હોય ત્યાં મહારાજ તેને દેહ ધરાવે. પછી તે સંસાર મૂકીને જ્યાં ભગવાન હોય ત્યાં જાય. ત્યાર પછી તે ભગવાનના સ્વરૂપનો નિશ્ચય કરીને પછી સાધન કરે. પૂર્વના બીજબળને લઈને થોડેક કાળ તે વાસનાને ટાળી નાખે. જો ખબરદાર થઈને તે વાસનાને અહીં ટાળે તો અહીં પણ હમણાં ટણે, પણ તે વાત થતી નથી. કેમ જે, કોઈ અર્થ (લૌકિક કાર્ય) સિદ્ધ કરવો હોય તેમાં જેવી ચાનક થાય છે તેવી જ્યારે ચાનક થાય ત્યારે તો વાસનાને ટાળતાં કાંઈ વાર ન લાગે. કેમ જે, જીવ તો અતિ સમર્થ છે, તે જે વાતને કરવા ધારે તે વાતને સિદ્ધ કરે એવો છે.” આવી રીતે આ વિષય પર સ્વામીએ બેદિવસ વાત કરી હતી.

આ ધર્મશાળામાં અનેક સંતો કહીને ધામમાં ગયા છે

સં. ૧૯૦૮માં નિત્યાનંદસ્વામી ધામમાં જવા તૈયાર થયા. ત્યારે શુકમુનિ સત્તસંગિજીવનની હેતુ સંજ્ઞા ટીકા લખીને તૈયાર કરી હતી. તે ગ્રંથનું નિત્યાનંદસ્વામીએ પૂજન કરી આરતી ઉતારી. અને હરિવાક્યસુધાસિંહુ ઉપર ટીકા રચવાની દીચ્છા વ્યક્ત કરી. શુકમુનિએ હા કહી. તેથી નિત્યાનંદસ્વામી શુકમુનિ ઉપર ખૂબ રાજ થયા. પછી ગોપાળાનંદસ્વામીએ નિત્યાનંદસ્વામીને કહ્યું, “આપે જે ખંભાતમાં બંગલાધાટનું ત્રણ ખંડવાળું મંદિર તૈયાર કર્યું છે તેની પ્રતિષ્ઠાનું કામ બાકી છે તે હું કરી આપીશ. જા માટે તે બાબતની તમે ચિંતા ન કરતા. તેથી નિત્યાનંદસ્વામી પૂર્ણકામ બન્યા. અને સં. ૧૯૦૮ માગસર સુદ એકાદશી, ગુરુવાર, તા. ૪/૧ ૨/૧૮૫૧ના રોજ બપોરે સ્વામી વડતાલની ધર્મશાળામાં ધ્યાનમગન થઈ બેઠા. તે વખતે અચાનક તમામ સંતો ભક્તોએ મોટો શીતળ શાંત તેજનો સમૂહ દીઠો.

ચોપાઈ :

આવ્યા પ્રત્યક્ષ શ્રીભગવાન, દિસે તે સાથે દિવ્ય વિમાન ।

જ્ય સ્વામિનારાયણ કહીને, તજ્યું તન દિવ્ય દેહ ગ્રહીને ॥૫૪॥

બેઠા દિવ્ય વિમાનમાં સ્વામી, સાથે લઈ ગયા અક્ષરધામી ।

દેહોત્તર કિયા સંતોષે ક્રીધી, જ્ઞાનબાગ વિષે જ્યાં વિધિ ॥૫૫॥

સ્વામીના ધામમાં જવાથી આચાર્ય તથા સંતો ભક્તો અતિશે ઉદાસ થઈ વિલાપ કરવા લાગ્યા. ત્યારે શ્રીહરિએ ધર્મશાળામાં દર્શન દઈ સહુને ધીરજ આપી. સહુની દિલગીરી દૂર કરી શ્રીહરિ અદશ્ય થઈ ગયા.

સં.૧૯૦૮ વૈશાખ સુદ-૩ને દિવસ ગોપાળાનંદસ્વામી વગેરે સંતો ઉમરેઠથી વડતાલ આવ્યા. ત્યાં એક દિવસ રહ્યા. ત્યારે સ્વામીએ એમ કહ્યું જે, “સર્વે રોટલા જમી આવો.” પછી સર્વે જમી આવ્યા. પછી સ્વામીને મહારાજનાં અલૌકિક દર્શન થયાં. તે સમયમાં હજારો શ્રુતિઓ બોલીને સ્વામી ઘણી વાર મહારાજની સ્તુતિ કરીને બહુ ચમત્કાર જણાવીને સં.૧૯૦૮ વૈશાખ સુદ-૪ શુક્રવાર, તા.૭/૫/૧૮૫૨ ના રોજ ભૌતિક દેહત્યાગ કરી, દિવ્ય દેહ ધરીને અક્ષરધામમાં પદ્ધાર્યા.

આ રીતે આ ધર્મશાળામાંથી અનેક સંતો-મહંતો સ્વતંત્ર થકા દેહ તજી અખંડ શ્રીહરિની સેવામાં અક્ષરધામમાં પદ્ધાર્યા છે. એક યાદી મુજબ (૩) સદ્.ભગવદાનંદસ્વામી સં.૧૮૮૮માં કહીને ધામમાં ગયા. (૪) સદ્.સ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામી સં.૧૯૦૨ (૫) સદ્.મંજુકેશાનંદસ્વામી સં.૧૯૧૧, કારતક સુદ-૧૧ (૬) સદ્.સર્વનિવાસાનંદસ્વામી સં.૧૯૧૮, માગસર સુદ-૨ (૭) સદ્.ઉપેન્દ્રાનંદસ્વામી સં.૧૯૧૯, ચૈત્ર વદ-૮ (૮) સદ્.અક્ષરાનંદસ્વામી સં.૧૯૧૯, કારતક વદ-૧૧ (૯) સદ્.શુકાનંદસ્વામી સં.૧૯૨૫, માગસર વદ અમાસ (૧૦) સદ્.ચૈતન્યાનંદજી (નાના) સં.૧૯૨૭, અષાઢ માસ (૧૧) સદ્.સિદ્ધાનંદસ્વામી ઉર્ફે આધારાનંદસ્વામી સં.૧૯૨૮ માગશર સુદ-૬ ૧૨ (૧૨) પુરુષાનંદસ્વામી સં.૧૯૩૭ની સાલમાં કહીને શ્રીહરિ પાસે ધામમાં ગયા. (૧૩) સદ્.પવિત્રાનંદસ્વામી સં.૧૯૩૫, અષાઢ વદ-૧૦ (૧૪) સદ્.ભુમાનંદસ્વામી (પુરાણી) સં.૧૯૩૮, ચૈત્ર સુદ-૨ (૧૫) સદ્.અદ્ભુતાનંદસ્વામી સં.૧૯૩૮, કારતક સુદ-૪ (૧૬) સદ્.નાના નિષ્ઠામાનંદસ્વામી સં.૧૯૩૮, કારતક સુદ-પૂનમ (૧૭) સદ્.ઉદારાનંદસ્વામી સં.૧૯૩૮, ફાગણ (૧૮) હરિહર્યાનંદસ્વામી સંવત ૧૯૨૨ની સાલમાં કહીને ધામમાં ગયા. આ રીતે વડતાલધામ સ્થિત સંતોની આ ધર્મશાળા અનેક સંતોને અક્ષરધામમાં જવા માટેનું રાજમાર્ગ બની રહી છે.

વડતાલમાં સત્સંગછાવણીનો પ્રારંભ અને બદ્ધરસની હેલી

સં. ૧૯૧૧ અષાઢ સુદ-૧૦ ને દિવસે સંતોની ધર્મશાળામાં રધુવીરજી મહારાજે સભા કરી. તે સભાને સંબોધતા રધુવીરજી મહારાજે કહ્યું, “આ વર્ષે આ ચાતુર્માસ અને એક અધિક માસ છે એટલે પાંચ મહિના મારે સહુ સંતો-ભક્તોને સાથે રાખી સત્સંગ છાવણી કરાવવી છે. તે છાવણીનો હું યજમાન છું. મને ઘણો ઉત્સાહ છે. મારે જ સહુ સંતો ભક્તોને જમાડવા છે.

આપ સહુને મંગળકારી કથા-વાર્તાનું રસપાન કરાવી રાજી કરવા છે. સહુને શ્રીહરિનાં સુખમાં તુબાડવા છે. માટે અહીં નિત્ય સવારથી સાયંકાળની આરતી થાય ત્યાં સુધી ત્રણવાર કથા-વાર્તા થાશે. વળી, રાત્રીએ પણ સત્સંગ, કથા-વાર્તા તથા ગોઝી થશે તેમાં સહુએ અવશ્ય આવવું. સર્વ ભક્તજનોએ કથાના સમયે મંગળકારી કથામૃતનું પાન કરવું. બપોરે ગોમતી સ્નાન કરવા જાવ ત્યારે ધૂન-કીર્તન કરતા કરતા જાવું.

આજે આપણા સહુને માટે આ જ્ઞાનયજ્ઞરૂપી દુર્લભ અવસર આવ્યો છે. માટે શ્રદ્ધા રાખી કથાનું શ્રવણ કરવું. પછી મનન-નિદિધ્યાસ કરી કથાના રહસ્યને અંતરમાં ધારવું. કોઈ વ્યવહારિક કામકાજ કરવું નહિ કે સંભારવું પણ નહિ. થોડા દિવસ ઘરબાર તથા પરિવારને ભૂલી સત્સંગમાં અને શ્રીહરિની મૂર્તિમાં ગુલતાન બની જાઓ. જે કોઈ વસ્તુ જોતી હોય તે વિના સંકોચે કોઠારમાંથી માંગી લેજો.

સદ્ગુરુલોની વાતો લખવા કાગળ-પેન સાથે રાખજો. હે સંતો-ભક્તો! અમારું અહીં કાંઈ નથી. બધું તમારું જ છે માટે તમે સહુ વિના સંકોચે વાપરજો, ખૂબ ભજન કરજો. જ આવી રધુવીરજી મહારાજની વાણી સાંભળી સહુના અંતરમાં ખૂબ જ આનંદ થયો. પછી સભા વિસર્જન થઈ. સહુ સહુના ઉતારે જઈ સૂઈ ગયા. બીજે દિવસે સહુ સંતો-

ભક્તો નિત્યવિધિ, પૂજા-પાઠ તથા મંગળા આરતી કરીને સંતોની ધર્મશાળામાં સભામાં આવ્યા.

રધુવીરજ મહારાજ પણ સભામાં આવીને સાધુઓને નમસ્કાર કરીને પોતાને બેસવા યોગ્ય સુંદર આસનમાં પુરાણીના આસનની સન્મુખ જેમ ઘટે તેમ હર્ષથી બેઠા. તે સમયે આચાર્ય પણ સદ્ગુરુની લાઈનમાં વ્યાસાસનની સામે ગાદી-તકિયા પર બેસી શ્રોતા બની કથા સાંભળતા. રધુવીરજ મહારાજ સંતોની જેમ નીચે ગાદી તકિયા પર સામે બેઠા. તેમની સમીપમાં તેમના બંધુજનો જેમ ઘટે તેમ બેઠા. તેમના જમણા ભાગમાં હજારો સાધુઓ બેઠા, ડાબા પડખે બ્રહ્મચારી સમુદ્દરય પોતાની યોગ્યતા પ્રમાણે હર્ષથી બેઠા. ગૃહસ્થ ભક્તો પુરાણીના સુંદર સિંહાસન પાછળ અધિકાર અનુસાર બેઠા.

ચોપાઈ : (હ.લી. ૧૦/૧૦)

પછી પૂજન કરવાને કાજ, ઉઠ્યા આચાર્યજ મહારાજ;
પેહેલી પુસ્તકની પૂજા કરી, હેતે હેમ તણી મહોર ધરી... ૨૩
પછી ભટજનું પૂજન કીધું, વસ્ત્ર ભૂષણનું દાન દીધું;
કરી આરતી પ્રીતથી ધણી, ભટજની ને પુસ્તક તણી... ૨૪
પૂજ્યા વર્ષિને પૂજિયા સંત, બેઠા આસને સદ્ગુણવંત;
પછી ધર્મવંશી હતા જેહ, પૂજા કરવા લાગ્યા સહુ તેહ... ૨૫

પછી સહુ પ્રથમ આચાર્ય મહારાજે પોથીનું તથા વક્તાનું પ્રેમથી પૂજન કર્યું. ગ્રંથ તથા વક્તાની આરતી ઉતારી. તારબાદ તમામ વર્ષી તથા સંતસમાજનું પૂજન કર્યું. પછી પોતાના આસને બેઠા. આ રીતે ઐતિહાસિક સત્સંગ છાવણીની વડતાલ ધર્મશાળામાં શરૂઆત થઈ હતી.

પૂર્યુ ભગવાનની જેમ સહુ એકાગ્રતાથી પ્રગટપ્રભુના ગુણો સાંભળવામાં તન્મય બન્યા. સહુના શરીર રોમાંચિત થયા. અને પ્રેમી ભક્તોની આંખમાંથી પ્રેમની ગંગા વહેવા માંડી, દેહનું કે સમયનું ભાન ન રહ્યું. કામ, કોધ, આપસ-પ્રમાદ કે નિદ્રાનો સહુએ ત્યાગ કર્યો. કથામાં કોઈ ઉંડો મર્મ આવે તો અઢીસો-ત્રણસો પરમહંસના ઘડવૈયા ગુણાતીતાનંદસ્વામી તે રહસ્યને સમજાવતા. તેથી સહુ શ્રોતાના મન તૂપ્ત જ થતા નહિ. સહુને એમ થતું કે સ્વામીની વાણી હજુ સાંભળ્યા જ કરીએ. આ રીતે આ ધર્મશાળામાં સંતો-ભક્તોએ અક્ષરધામનો આનંદ અવનિ પર લેવાનો આરંભ કર્યો.

ગ્રામ્યવાત ન કોઈ ઉચ્ચરે, હરિલીલાની વાત જ કરે; એવું જોઈને ભાસે એ ધામ, જાણે આંહિ છે અક્ષરધામ.

આ ધર્મશાળામાં ગુણાતીતાનંદસ્વામીએ કરેલી દિવ્ય વાતો

એક દિવસ કથા પ્રસંગમાં ગુણાતીતાનંદસ્વામીજ મહારાજે વાત કરવા મંડી તે અડ્યા કલાક સુધી પુરુષોત્તમનિરૂપણની વાતો કરી. પછી કહે કે, “હજુ સત્સંગ ક્યાં થયો છે? આપણે પૂરા સત્સંગી પણ ક્યાં થયા છીએ? જ મહારાજે કહ્યું છે કે, તપ, ત્યાગ, યજ્ઞ, અષ્ટાંગયોગ એ આદિ કોઈ સાધને હું વશ થતો નથી, જેવો સત્સંગે વશ થાઉં છું. એ સત્સંગ તે શું? તે મહારાજે જ વચ્ચ. ગ. છેલ્લા પ્રકરણના ઉદ્ધના વચ્ચના મૃતમાં કહ્યું છે કે, સત્યરૂપ એવો જે પોતાનો આત્મા અને સત્યરૂપ જે ભગવાન તેનો નિરંતર જેને સંગ થયો તેને સત્સંગી જાણવો. તે એવા સત્સંગી કરવા સારું મહારાજ અને આ સાધુ આ લોકમાં આવ્યા છે. અથાર્તુ આત્માને પરમાત્માના સ્વરૂપમાં અખંડ એકાકાર કરવો તેને જ સત્સંગ કહેવાય અને આવો સત્સંગ કરાવવા માટે જ શ્રીહરિ અને મોટા સંતો આ સત્સંગમાં આવ્યા હતા.

માટે આપણે તપાસી જોવું કે આપણને આત્મા અને ભગવાનનો જોગ નિરંતર કેટલો રહે છે? બદ્રિકાશ્રમ અને શેતકીપ જેવું સ્થાનક હોય અને બ્રહ્માના કલ્ય પર્યત આયુષ્ય હોય અને મુક્તાનંદસ્વામી, ગોપાળાનંદસ્વામી, સ્વરૂપાનંદસ્વામી અને કૃપાનંદસ્વામી જેવાનો સમાગમ હોય ત્યારે સત્સંગ થાય છે, પણ તે વિના સત્સંગ થાય નહિ. ને ઉપર કદ્યો એવો સત્સંગ નથી થયો ત્યાં સુધી ગૃહસ્થ ભક્ત ભલેને ધર્મનિયમ પાળી કરોડોનું દાન કરી એકાંતિક કહેવાય તો પણ કાચું જ જાણવું. ને ત્યાગીએ પણ ભલેને ભગવું કર્યું કે સદ્ગુરુ કહેવાયા તો પણ કાચું જ જાણવું.

આ તો બે અક્ષર ભણ્યા અને બોલતા આવડું એટલે જોણે કે ગુરુ થઈ ગયા ! પણ એમ ગુરુ થવાય નહીં. જે સાચો શિષ્ય થઈ શકે છે એ જ સાચો ગુરુ બની શકે છે. જેણે મન, કર્મ, વચને પોતાના ગુરુને સેવીને રાજ્ઞો મેળવ્યો નથી તે કેમ બીજાનો ગુરુ બની શકે ? એમ કહીને કહ્યું, હજુ ગુરુ જ ક્યાં કર્યાછે ? ગુરુ કર્યા હોય તો તેના ગુણ આવવા જોઈએ ને ? ઉપનિષદ્ધમાં કહ્યું છે,

સર્વોપનિષદ્ધા ગાવો દોગ્ધા ગોપાલનન્દનઃ ।
પાર્થો વત્સ સુધીભોક્તા દુગ્ધં ગીતામૃતં મહત् ॥

એમ કોઈએ કર્યું છે ? જેમ શ્રીકૃષ્ણ ભગવાને અર્જુનરૂપી વત્સને ઉપનિષદ્ધરૂપી ગાયોમાંથી દોહન કરીને ગીતામૃત પાયું તે અર્જુને પીધું, એમ કોઈ ગુરુને સામા ધાવ્યા છો ? અને જે સામા ધાવ્યા હોય તે તો ગૂદિયું વાળે જ નહીં. જૂના જમાનામાં જે વાછડાને બળદ કરવાનો હોય તેને ખેડૂતો અડધો-અડધ દૂધ ધવરાવે. એક બાજુ દૂધ દોતા હોય અને સામી બાજું વાછડો ધાવતો હોય તેને સામા ધાવ્યા કહેવાય.

આવી રીતે જેણે સદ્ગુરુનું સેવન કર્યું હોય તેના તમામ દોષો ભાગી જાય. પરંતુ સ્વામી કહે, માત્ર ભણ્યા કે ભગવા પહેર્યા તેથી કાંઈ સાધુ કે ગુરુ થવાય નહીં. પણ જ્યારે મન, કર્મ, વચને આવા સાધુ સાથે જોડાશે ત્યારે જ સાધુ થવાશે અને કામ, કોષ, માન, રસાસ્વાદ વગેરેની ગાંઠચું ગળશે. આ તો ગુણાતીતાનંદસ્વામી ધોધમાર વરસી રહ્યા છે જે શુદ્ધભાવથી સાંભળે તેની અહં-મમત્વાદિક ગ્રંથીઓ ગળી જાય.

વળી સ્વામી કહે, શ્રીજ મહારાજે વચ.ગ.મ.૪૭ના વચનામૃતમાં કહ્યું છે જે, “જે પદાર્થની કે ખાધા-પીધાની લાલચે કોઈ મોટા ભેળો રહે તો તેને લબાડ જેવો અને કૂતરા જેવો જાણવો અને પંચવિષયના લાલચું અને ઈર્ષાવાળાને તો પંચમહાપાપીથી પણ ભૂંડો જાણવો.

અને ગુરુ કરવાનું તો શ્રીજમહારાજ પણ કહે છે જે, જન્મ ધર્યાનું કાંઈક નિમિત્ત તો નથી તોપણ કોઈ નિમિત્ત ઊભું કરીને પણ આવા સંતના મધ્યમાં જન્મ ધરવો. આમ શ્રીહરિ સંતનો મહિમા કહેતા. તથા વચ.ગ.પ્ર.૩૭ માં કહ્યું છે કે, એવા સાધુનાં દર્શન તો અમે પણ ઈચ્છીએ છીએ. અને તેના પગની રજ માથે ચડાવીએ છીએ. અને તેના દર્શને કરીને તો અનંત પતિતજ્ઞવનો ઉદ્ધાર થાય છે. તથા તેમના દર્શન તૂલ્ય છે. તો ગુરુ કરવામાં શું બાધ છે ?

અને ગ.પ્ર.૨૦મું વંચાવીને વાત કરી, “જુઓ, આમાં કહ્યું જે જોનારો પોતે પોતાને જોતો નથી ને પોતે પોતાના રૂપને જાણતો નથી ને પોતાના સુખને ભોગવતો નથી; એ જ અજ્ઞાનીમાં અજ્ઞાની, મૂરખમાં મૂરખ, ઘેલામાં ઘેલો અને નીચમાં નીચ છે. જુઓ શ્રીહરિ કેવું કહે છે ? પણ જીવને જેમ છે તેમ પોતાનું સ્વરૂપ અને ભગવાનના સ્વરૂપને જાણવાની ચાનક કે ઈચ્છા થતી નથી.

અને જો સારા સાધુ મળતા હોય તો ગુરુ કરવા. કેમ જે, ગુરુ વિના કોઈ વાત સિદ્ધ થતી નથી. માટે પોતાના જીવનું જેણે આત્મંતિક કલ્યાણ કરવું હોય તેણે તો ખૂબ વિચારવું પડશે. અને કડવાં વેણ કહ્યા વગર તો જીવનો રોગ જાતો નથી. આ તો છતા દેહ મુક્ત થાવાની વાતો છે, છોકરાના ઘેલ નથી. કાયર કે કાલા-ઘેલાનું આમાં કામ નથી. માથું દીધા જેવી આવાત છે. અને આજ નહિ તો કાલ, આ જન્મે નહિ તો સો જન્મે પણ આમ કર્યે જ છૂટકો છે.

માટે સાચી સમજણ તો બધાએ કરવી જોઈશે. તે સમજણ હવે જુઓ, વચ.મધ્ય પ્રકરણના ઈમાં મહારાજે શ્રીમુખે કહ્યું છે જે, મને બીજા અવતાર જેવા જાણે તો મારો દ્રોહ કર્યો કહેવાય. જેમ નિરાકાર જાણવાથી ભગવાનના સ્વરૂપનો દ્રોહ થાય છે; તેમ જ મહારાજને બીજા અવતાર જેવા જાણવાથી પણ મહારાજના સ્વરૂપનો દ્રોહ થાય છે.

વળી, બ્રહ્માંડ બ્રહ્માંડ પ્રત્યે દશ દશ મૂર્તિઓ રહી છે. એવા અનંત કોટિ બ્રહ્માંડ તો મહાવિષ્ણુના રોમેરોમ પ્રત્યે રહ્યા છે. એવા જે મહાવિષ્ણુ જે પ્રધાનપુરુષ, તે મૂળ પ્રકૃતિપુરુષ થકી અસંખ્ય કોટી ઉપજે છે અને લય પામે છે. ને તે મૂળ પ્રકૃતિપુરુષ પણ જે અક્ષરધામની કળા શક્તિએ કરીને બુદ્ધબુદ્ધાની જેમ અસંખ્યાત પ્રગટ થઈ આવે છે. અને અક્ષરબ્રહ્મથી પર અને તેમના પણ આત્મા એવા પ્રગટ પુરુષોત્તમનારાયણ તે સર્વ અવતારના અવતારી, સર્વથી પર, સર્વના પ્રેરક, નિયંતા અને સ્વામી સ્વયં શ્રીજમહારાજ છે.

આવી જેને ભગ

અક્ષરધામતેને પામશે. અને હમણા સત્સંગમાં રહેતો હશે અને શાસ્ત્રના વચનમાં પણ રહેતો હશે. અને ધર્મ બરાબર પાળતો હશે પણ જો તેને આ કહી એવી મહારાજને વિશે અતિ શુદ્ધ પાકી નિષ્ઠા નહિ હોય, તો તે જ્યારે દેહ મૂકશે ત્યારે કાં તો બ્રહ્માના લોકમાં જશે ને કાં તો કોઈક બીજા દેવતાના લોકમાં જશે, પણ તે પુરુષોત્તમના રાયણના અક્ષરધામને વિશે નહિ જાય, એમ મહારાજને કહેવાનો હાર્દિછે.

પછી સ્વરૂપનિષ્ઠાના બળ ઉપર એક વાત કરી, કોઈ મુસલમાન બાદશાહે એક હિન્દુ બ્રાહ્મણી સાથે લગ્ન કર્યા. પણ તે બાઈને શંકરની પાકી નિષ્ઠા હતી, તેથી દરરોજ શંકરની પૂજા કરવાની તેણે રજા મેળવી. પછી ધીમે-ધીમે બાદશાહને સમજાવીને ગામમાં શંકરનું દેવાલય બંધાવ્યું. એમ તે બાઈએ અનન્યભાવે શિવની ઉપાસના કરી તો તે બાઈના મરણ સમયે શંકર તેડવા આવ્યા અને તેનો કેલાસવાસ થયો.

તે બાઈ હિન્દુ મટીને મુસલમાન થઈ, તો પણ તેનાં અંતરમાં શંકરસ્વરૂપની દૃઢ નિષ્ઠા હતી તો તે કેલાસ પામી. એમ જે સ્વામિના રાયણ ભગવાનને સર્વોપરી જાણશે અને ઉપાસનાની દૃઢતા કરશે તે જ અક્ષરધામને પામશે. એ પ્રમાણે સ્વાશ્રી જમહારાજે શ્રીહરિના સર્વોપરીપણાની ઘણીક વાતો કરી. પછી તો છાવણીમાં રહ્યા ત્યાં સુધી નિરંતર સભામાં ગુણાતીતાનંદસ્વામી ખૂબ સર્વોપરી સ્વરૂપનિષ્ઠાની બળભરી વાતું કરતાં.

અંગેજુ અમલદારને આશ્રય

વડતાલમાં હસનભાઈ કોઈઠારી હતા. તેના હાથે રધુવીરજી મહારાજ બેડા કલેક્ટર ઉપર કાગળ લખાવે તે વાંચી બેડા કલેક્ટર કહે, “આના અક્ષર બહુ સારા છે. માટે તે પુરુષ કેવો હશે તેને મારે જોવો છે.” હસનભાઈ દેખાવમાં બહુ સારા ન હતા. પણ ભગવદીય સારા હતા. શ્રીજમહારાજનો યથાર્થ નિશ્ચય હતો. તેથી બેડા કલેક્ટર સાહેબ વડતાલ આવ્યા.

ચોપાઈ :

પરધમી જો આવે એ ઠામે, જોઈ અંતરે આશ્રય પામે;
એક સાહેબ આવ્યો એ ઠાર, જોવા ઉભો રહ્યો ઘડિ વાર.

આવી સભાને જોઈ તે કલેક્ટર સાહેબને અતિ આશ્રય થયું. પછી કોઈ સેવકને પૂછ્યું, “આચાર્યજી ક્યારે મળશે ?જી ત્યારે ભક્તોએ ઉત્તર આપતા કહ્યું કે, ૧૨ ઉપર એક-બે વાગશે ત્યારે મળશે. તેથી તે કલેક્ટર સાહેબ તે સમયે ફરીને આવ્યા. ત્યારે રધુવીરજી મહારાજ સભામાં વિરાજમાન હતા. સાહેબે આચાર્ય તથા સંતોને ટોપી ઉતારી વંદન કર્યું. પછી મહારાજ શ્રીએ સાહેબનું સન્માન કરાવ્યું.

સંત-હરિભક્ત-બ્રહ્મચારી-પાર્ષ્દની સભા જોઈ સાહેબે પૂછ્યું, “અહીં અનેક લોકો ભેળા થયા છે છતાં કોઈ પોલીસ કેમ રાખતા નથી? અન્ય જગ્યાએ તો મેળા ભરાય ત્યાં અનેક પોલીસો હોય છે. છતાં મારામારી થાય છે. અને અહીં કોઈ લડતા નથી તેનું શું કારણ છે? વળી આટલા બધા પાદરી લોકો ભેળા રહ્યા છે. ને એક ચિત્તે કથા સાંભળે છે, માળા ફેરવે છે; કોઈ કાંઈ બોલતા નથી ને લડતા નથી. અમારી કોઈમાં આનો કોઈ કેસ આવતો નથી. માટે તેને ધન્ય છે. આવા પાદરી મેં ક્યાંય જોયા નથી.

પછી રધુવીરજી મહારાજે તેમને કહ્યું, “અમારા સત્સંગમાં સહુ સત્સંગીઓ પરસ્પર કુટુંબભાવના રાખે છે. એકબીજાનો મહિમા સમજે છે. સહુ સંપીને પ્રેમથી ભક્તિ કરે છે. તેથી ભગવાન અમારી સાથે રહે છે અને કુસંપનો પ્રવેશ થતો નથી. એટલે અહીં પોલીસની જરૂર પડતી નથી.જી આવો રધુવીરજી મહારાજે જવાબ આપ્યો. તે વખતે છાતી ઠોકીને આવું કહી શકાય એવું વડતાલધામનું વાતાવરણ હતું. કેમ જે, સમજુ, નિર્માની અને નિર્માહી સમુદ્ધય જ મોટો હતો. આપણે પણ આવા સદ્ગુણો શીખવાની જરૂર છે. આ વાત સાંભળીને બેડાના કલેક્ટર સાહેબને અંતરમાં ઘણો ગુણ આવ્યો. ને બહુ ખુશ થયા અને કહે, “યહ ધર્મ બહુત અચ્છા હૈ.” પછી હસનભાઈને બતાવ્યા. ત્યારે સાહેબ કહે, “યહ પુરુષ ભી અચ્છા હૈ.” પછી કહે, “હું અનેક જગ્યાએ ફર્યો છું પણ આવો ધર્મ ક્યાંય નથી.

ચોપાઈ :

જેવો સંપ સ્વજાતે અમારો, તેવો દીસે છે સંપ તમારો;
જ્યારે સંપ સમૂહનો જાશે, ત્યારે બેયમાં વિપરીત થાશે... ૭૦

“સંપ ટળો ત્યારે અનેક મુશ્કેલીઓ સર્જાય છે. સંપ સુખનું મૂળ છે અને કુસંપ દુઃખનું મૂળ છે.જી એમ વાત કરી

સાહેબ સહુને વંદન કરી પોતાને ઘેર ખેડા ગયા.

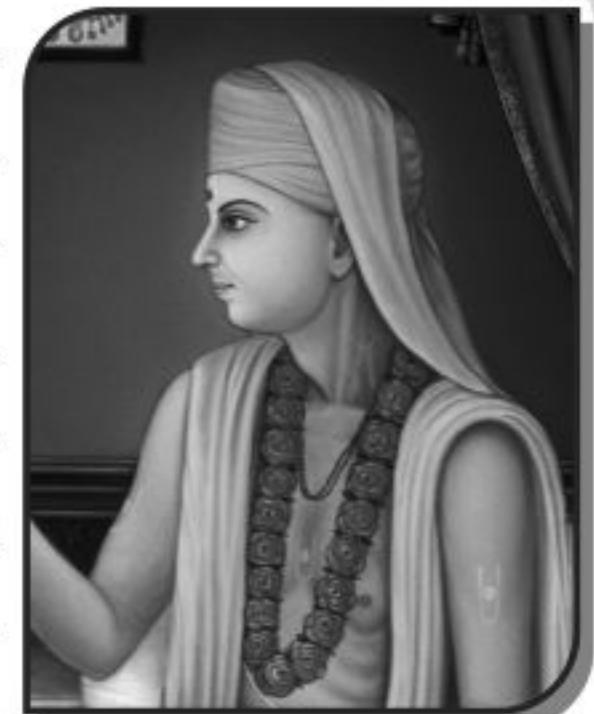
વડતાલ સંતોની ધર્મશાળામાં રહેતા સંતોની ટૂંકી ચાઈ

(નોંધ : વડતાલધામમાં ધર્મશાળામાં રહેનારા આ સંતોની પરંપરાનો ખરડો આચાર્ય લક્ષ્મીપ્રસાદજીમહારાજને ભજાવનારા પુરાણી રઘુવીરચરણદાસજીસ્વામીએ લખ્યો છે. તે ઉપયોગી જાણી અહીં આપ્યો છે.)

ગોપાળાનંદસ્વામીના મંડળના મુખ્ય સંતોની ચાઈ

શુકમુનિની જન્મભૂમિ ઉભાણ હતી. તેમનું પૂર્વાશ્રમનું નામ જગત્થાથ હતું. તેઓ શ્રીહરિના જમણા હથ બની ગ્રંથ લેખનનું કાર્ય કરતા. આ શુકસ્વામી ગોપાળાનંદસ્વામીના મંડળમાં મુખ્ય વિદ્વાન શિષ્ય હતા. દરેક ગ્રંથ શ્રીજની પ્રેરણાથી કરતા. વચનામૃત યાદ રાખીને લખનારા તે હતા. સત્સંગિજીવન

લખનારા, શોધનાર તે હતા. સદ્ગુરુ નિત્યાનંદસ્વામીની તથા ગોપાળાનંદસ્વામીની આજ્ઞાથી અને શ્રીજની પ્રેરણાથી સ.જ.ની હેતુ સંજ્ઞા સંસ્કૃત ટીકા કરનારા તે હતા. વચનામૃતની ટીકા શ્રીરઘુવીરજીના નામથી તેમણે લખી હતી.

તેમના શિષ્ય ગોવિંદાદાસસ્વામી કારીયાણીની બાજુમાં આવેલા સમદીયાળા ગામના હતા. તે પણ મહારાજના દર્શન કરેલા ને મળેલા હતા. બીજા સેવક હરિસ્વરૂપદાસજી તથા નારાયણજીવનદાસજી અને ધર્મપ્રસાદદાસજી વિગેરે વીસ-બાવીસ સાધુ હતા. તેમાંથી હાલમાં પુરાણી રઘુનાથ ચરણદાસજી છે.

સદ્ગુરુ ગોપાળાનંદસ્વામીના સાઈ સાધુ હતા. તેમાં મુખ્યના નામ, શુકસ્વામી, પુરુષાનંદસ્વામી, હરિહ્રયાનંદસ્વામી, સુપર્ણાનંદસ્વામી તથા નાના પ્રજ્ઞાનંદસ્વામી જે વડોદરામાં રહેતા હતા. હરિપ્રસાદાનંદ મુનિ જેનું ભગંદર ગોપાળાનંદમુનિએ હરિહ્રયાનંદસ્વામી ભેગા નામનું ફરવા મોકલીને મટાડ્યું હતું. આચાર્યશ્રીની પ્રાર્થનાથી હરિપ્રસાદાનંદસ્વામીના શિષ્ય મુંદુચ્ચરણદાસજી એવા મહત્વાર્થી હતી.

વડતાલ મંદિર થતી વખતે આણંદના શાસ્ત્રી માધવદાસજીને મહારાજે દિક્ષા આપી ને દાસ પદવી આપી હતી. મહારાજે વડતાલમાં છેલ્લી વખતે ધર્મશાળામાં મોતેયા, જલેબીની રસોઈ કરી હતી. પોતે પીરસ્તા હતા, શરીરે મંદવાડ હતો, તે પીરસતાં પીરસતાં જ્યાં શાસ્ત્રી માધવદાસજી બેઠા હતા ત્યાં મહારાજે બધાય તાસળાનો ભુક્કો માધવદાસજીને આપ્યો અને બોલ્યા જે, હવે રઘુવીરજી સંતને જમાડશે. ત્યારથી મહારાજે ફરીને વડતાલમાં સંતને જમાડયા નથી. ત્યારપછી મહારાજ ગઢપુરે ગયા ને ત્યાર પછી મહારાજ સ્વધામ પધાર્યા હતા.

શાસ્ત્રી જ્ઞાનદાસજી અને શાસ્ત્રી માધવદાસ આ બંને સંતોને જોડીયા ભાઈના જેવો સંબંધ હતો. તે બંનેની જન્મભૂમિ ખંભાત ગામ હતી ને તે બંને જાતે પાટીદાર હતા.

વચલા સિંહાસનની નજીકમાં હરિપ્રસાદમુનિના આસનો હતા, તે પણ હરિહ્રયાનંદસ્વામી સાથે નામનું ફરવા જતા હતા. ગોપાળાનંદસ્વામીના કહેવાથી હરિહ્રયાનંદસ્વામી ભેગા ત્રીસ સાધુ નામનું ફરતા. સાધુ હરિચરણદાસ, સાધુ નીલકંઠદાસ અને સાધુ જ્ઞાનદાસજીએ મળીને મહારાજને દોરાની માળા કરીને પેરાવી હતી. તે માળા હાલમાં બ્રહ્મચારીના સિંહાસનમાં છે.

જેરામદાસ વણિક સંત હતા. તે તથા કપિલચરણદાસ ને ગીરધારીદાસ સહુને પાણી પાતા, છાસ લાવતા, ડાંગર ખાંડતા અને વર્ષમાં એકવાર ગઢપુરની યાત્રા પગરખા પહેર્યા વિના કરતા. આ બધા સાધુ તથા વિષ્ણુપ્રસાદદાસજી, હરિસ્વરૂપદાસજી, સાધુચરણદાસજી, ગોવિંદચરણદાસજી, હરિપ્રસાદદાસજી, સોમપ્રકાશદાસજી, વિજયાત્માનંદસ્વામી તથા નંદકિશોરદાસ વિગેરે સંતો નામનું ફરતા. તે સહુ ગોપાળાનંદસ્વામીના મંડળના હતા. તેમાં વિજયાત્માનંદસ્વામી પ્રથમ જુનાગઢ રહેતા. પછી તે વડતાલે આવીને શુકસ્વામી ભેગા રહ્યા હતા, તેમને મુખે સંસ્કૃત સાહિત્ય ધર્યું હતું. તે પણ ગોપાળાનંદસ્વામીના મંડળના ગણાતા.

સર્વનિવાસાનંદસ્વામી અને બુધાનંદસ્વામી એ બેય અમદાવાદથી ગોપાળાનંદસ્વામીનો સમાગમ કરવા પોતાના મંડળના સાધુને મુક્કીને આવ્યા હતા. વડતાલ ગોપાળાનંદસ્વામીના મંડળમાં રહ્યા હતા. બુધાનંદસ્વામીના સેવક શાનજીવનદાસ હતા. નેતે મના સેવક નિલકંઠદાસ હતા.

શ્રીહરિના હજુરી પાર્ષ્વદ ગુમાનજી કૌકા ગામના હતા, તે માણકી ઘોડીની સેવા કરતા. તેઓ પછીથી વાસુદેવચરણદાસજીસ્વામી થયા હતા.

સંજ્ય નામના બારોટ હતા જેમણે મહારાજના વસ્ત્ર ને હાર પેર્યો હતો. તેની વિગત ગ્રંથ દ્વારે કહેલી છે. તે પણ સંત થયા હતા. મેહળાવના કૃષ્ણચરણદાસજી ગોપાળાનંદસ્વામીના કોઠારી હતા. પુરુષાનંદસ્વામીના સેવક મુક્તિદાસ અને પરમપુરુષદાસ હતા. તેમના સેવક હાલમાં યોગેશ્વરદાસ છે.

મુક્તાનંદસ્વામીના સેવક શાન્તાનંદસ્વામી મુક્તાનંદસ્વામી અક્ષરનિવાસી થયા પછી ગોપાળાનંદસ્વામી ભેગા વડતાલમાં રહેતા અને શાન્તાનંદસ્વામીએ ગોપાળાનંદસ્વામીને સિંહાસને મુક્તાનંદસ્વામીના નામથી તથા ગોપાળાનંદસ્વામીના નામથી બે બે જોડ ચરણાર્વિંદ પદ્મરાવ્યા છે. આ શાન્તાનંદસ્વામીના શિષ્ય ધનશ્યામદાસજી અને તેમના સેવક અક્ષરપુરુષદાસજી ને તેમના સેવક ગોપીનાથદાસજી હાલમાં છે.

જગત્થાથાનંદસ્વામી રહોળીવાળા હતા તે પણ ગોપાળાનંદસ્વામી ભેગા રહેતા. તેમ જ નિર્મચ્છરાનંદસ્વામી પણ ગોપાળાનંદસ્વામીના મંડળના ગણાતા. તે ખેડા રહેતા ને તેમણે ખેડામાં ત્રંબકલાલ મામલતદારને સત્સંગ કરાવ્યો હતો. તે નિર્મચ્છરાનંદસ્વામીના શિષ્ય સાધુચરણદાસજી પીજ ગામના હતા.

મહારાજ છતાંના ભંડારી નિરલંબાનંદસ્વામી હતા તે પણ ગોપાળાનંદસ્વામીના મંડળના હતા. મહારાજની સંમતિથી તેમને ભંડારમાં મુક્કેલા હતા. તેમના શિષ્ય નારાયણદાસજી વરતેજ ગામના હતા, તે નિરલંબાનંદસ્વામી પછી ભંડારના મહંત થયા હતા. તે પોતે ભુખ્યાનું મુખારવિંદ જોતા નહિ. પોતે જમતા હોય અને કોઈ આવે તો તેને પત્તરમાંથી ખાવાનું આપતા. તેમના શિષ્ય અક્ષરપુરુષદાસજી વિગેરે દસ બાર સાધુ ભંડારના કહેવાતા એવી વ્યવસ્થા હતી. પરંતુ આચાર્ય વિહારીલાલજી મહારાજનાં સમયમાં કોઈ કારણથી તુટી ગઈ.

નિરલંબાનંદસ્વામીના બીજા સેવક બાળમુકુંદદાસજી હતા. તે ગોપાળાનંદસ્વામી પાસે ભણી ગણીને હોંશિયાર થયા હતા. તેથી સ્વામીના શિષ્ય પણ ગણાતા, તેમની જન્મ ભૂમિ બુવા ગામમાં હતી. તેમના શાસ્ત્રી ભક્તિનંદનદાસ તથા ઈશ્વરચરણદાસજી હતા. તેમાં ભક્તિનંદનદાસજી જુદા પડ્યા હતા. ત્યાર પછી સાધુ ઈશ્વરચરણદાસજીસ્વામી બાળમુકુંદદાસજીસ્વામીનું મંડળ ફેરવતા. ત્યાર પછી તેમના શિષ્ય પુરાણી જિષ્ણુદાસજી તથા શાસ્ત્રી કૃષ્ણપ્રિયદાસજી વગેરે તે મંડળનાં સંતો હાલમાં જુદા જુદા પ્રાંતમાં ફરે છે તે પણ ગોપાળાનંદસ્વામીના ખાતામાં ગણાય છે.

હરિહ્રયાનંદસ્વામી સુરત પાસેના માંગરોળ ગામના હતા. તે મહારાજની મૂર્તિમાં અખંડ સદાય રહેતા. મહારાજે તેમને પંચાળામાં દિક્ષા આપી હતી. ગોપાળાનંદસ્વામીએ નામનું ફરવાની તેમને આજ્ઞા કરી હતી. તેમના મુખ્ય શિષ્ય વિષ્ણુપ્રસાદદાસજી હતા. તેમની જન્મભૂમિ કાનમભૂમાં કરેણા ગામમાં હતી, તેમના શિષ્ય હાલ પુરાણી રધુવીરચરણદાસજી છે તે અને નંદકિશોરદાસજી, વિષ્ણુપ્રસાદદાસજીના જોડીયા હતા. તેમના શિષ્ય દેવનંદનદાસજી હાલમાં છે. શેતવૈકુંઠાનંદસ્વામી પણ ગોપાળાનંદસ્વામી ભેગા રહેતા. હાલમાં પુરાણી પતિતપાવનદાસજી તથા ભક્તિપ્રિયદાસજી તે સ્વામી શેતવૈકુંઠાનંદજીના મંડળના છે.

સુપણાનંદસ્વામીના શિષ્ય ધર્મદાસજી ને તેમના શિષ્ય ધર્મજીવનદાસજી ને તેમના શિષ્ય પુરાણી ધર્મસ્વરૂપદાસજી છે. સુપણાનંદસ્વામીના બીજા શિષ્ય પુરુષોત્તમચરણદાસજી, તેમના શિષ્ય પુરાણી કૃષ્ણસ્વરૂપદાસજી, તેમના શિષ્ય હાલમાં બળદેવચરણદાસજી છે તે અને માધવદાસ તથા ધનશ્યામદાસના શિષ્ય હરિકૃષ્ણદાસ હતા, તેમના શિષ્ય કેશવદાસ છે. ધર્મદાસજીના બીજા શિષ્ય વિશ્વપ્રકાશદાસ તેમના શિષ્ય પુરાણી ભક્તિજીવનદાસજી હાલમાં છે. આ સર્વે સંતો ગોપાળાનંદસ્વામીના ખાતાના ગણાય છે. અને સંતોની ધર્મશાળામાં રહેતા. આમાંથી અનેક સંતો જ્ઞાની, ધ્યાની, ભજનાનંદી અને સમર્થ હતા. તે જેમ બોલે તેમ ભગવાન કરતા. ધણા સંતો સામર્થી જણાવીને ધામમાં ગયા હતા.

સાઈ ખાતાના મુખ્ય સંતોની ચાઈ

સ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામીના સાઈઠ સંતો હતા. તેથી તેમનું સાઈનું મંડળ કહેવાતું. તેમના મુખ્ય શિષ્ય વિજ્ઞાનાનંદસ્વામી હતા. તેમના શિષ્ય શાસ્ત્રી યજ્ઞપુરુષદાસજીએ સત્તસંગથી વિમુખ થઈ બોચાસણ વગેરે સ્થળે મંદિર કર્યા.

સ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામીના બીજા શિષ્ય મંજુકેશાનંદસ્વામી હતા. તેમના શિષ્ય પુરાણી કૃષ્ણચરણદાસ, તેમના શિષ્ય ધર્મવલ્લભદાસ, તેમના શિષ્ય ધર્મપ્રસાદજી હાલ છે. પુરાણી કૃષ્ણચરણદાસજીના બીજા શિષ્ય સંતસ્વરૂપદાસજી, તેમના શિષ્ય દેવનંદનદાસજી, તેમના શિષ્ય દેવપ્રસાદજી ને પુરાણી કૃષ્ણપ્રસાદજી તે બંને હાલમાં છે.

મંજુકેશાનંદના બીજા શિષ્ય નારાયણપ્રસાદજી, તેમના શિષ્ય સાધુચરણદાસ ને ઘનશ્યામદાસ તે બંને સગા ભાઈઓ હતા, તેમના શિષ્ય પુરાણી માધવપ્રસાદ હાલમાં છે.

મુક્તાનંદસ્વામીના શિષ્ય આધારાનંદસ્વામી ગઢપુરમાં રહેતા. પછી કોઈ કારણથી ગ્રંથ કરવા માટે રધુવીરજમહારાજે વડતાલમાં રાખેલા. તેમને મહારાજશ્રીએ સાઈ ખાતામાં મુકામ આપેલો. તેમના સેવક નાર ગામના પુરાણી આનંદજવનદાસજી હતા તથા બીજા સેવક ડભાણના હરિપ્રિયદાસજી હતા. તેમના સેવક અણિંદ્રાના શામજીભગત તથા સંજાયાના જવેર ભગત હતા. તેમજ મહેળાવના નારાયણસ્વરૂપદાસજીસ્વામી તથા વૈકુંઠચરણદાસ હાલમાં છે.

સ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામીના બીજા સેવક મહાન વિદ્વાન ને સભાઓ જીતેલા પુરાણી ઉત્તમચરણદાસ હતા. તેમના સેવક પુરાણી શ્રીહરિદાસ હતા તેમના મંડળમાં હાલમાં કોઈ સાધુ નથી.

સ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામીના ચોથા સેવક સુરેશરાનંદસ્વામી. તેમને રધુવીરજમહારાજ કાનમના પ્રભુ કહેતા, તેમના સેવક શ્રીકૃષ્ણદાસ અને ત્યાગવલ્લભદાસ હતા, તેમને રધુવીરજમહારાજે દિક્ષા આપેલ હતી. તે બંને ડભાણ ગામના હતા. તેમના મંડળમાં હાલમાં કોઈ નથી.

સ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામીના પાંચમાં સેવક ભાવાનંદસ્વામી હતા. તેમના સેવક લક્ષ્મીપ્રસાદ, તેમના સેવક ગવૈયા મુકુંદદાસજી તે હાલમાં છે.

સ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામીના છંદ્ર સેવક પ્રભુતાનંદસ્વામી હતા. તેમના સેવક શ્યામસુંદરદાસ, તેમના સેવક પુરાણી શ્રીહરિદાસ ને ત્રિકમચરણદાસ હાલમાં છે.

શાસ્ત્રી બલરામદાસજીએ આચાર્ય અયોધ્યાપ્રસાદજી મહારાજ થકી દિક્ષા લીધી. પછી ગોપાળાનંદસ્વામી સાથે વડતાલમાં રહ્યા. ત્યાર પછી નિત્યાનંદસ્વામી પાસે ભાણ્યા, પછી છેવટે સાઈ ખાતામાં રહ્યા. તેઓ સંવત-૧૯૪૧ના કાર્તિક માસના સમૈયા પછી નોખા પડ્યા ને ડભાણમાં શિખરબંધ મંદિર કર્યું. તેમના સેવક શાસ્ત્રી યોગેશ્વરદાસજી તથા શાસ્ત્રી જગત્પાવનદાસજી છે. તેમાં શાસ્ત્રી યોગેશ્વરદાસજીના શિષ્ય ચૈતન્યદાસ તે હાલમાં નથી. શાસ્ત્રી જગત્પાવનદાસજીના શિષ્ય પુરાણી હરિસેવાદાસજી હાલમાં છે. અમોધાનંદસ્વામી સાઈમાં સ્વામીના ખાતામાં કહેવાતા, તેમના સેવક હરિચરણદાસ હતા.

સ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામીના ખાતામાં રાધાકૃષ્ણાનંદ હતા, તેમના સેવક પીપલગ ગામના મોરારીચરણદાસજી અને ઘનશ્યામદાસ હતા તેમને હાલમાં કોઈ નથી. સ્વયંપ્રકાશાનંદસ્વામીના ખાતામાં એક સ્વરૂપાનંદસ્વામી હતા. તેમના મુખ્ય સેવક પાળેજ ગામના શાસ્ત્રી ત્રિકમચરણદાસ હતા. તેમના બીજા સેવક માધવચરણદાસ સાઈવાળા હતા. આ બંને સ્વામીના સેવકો પ્રથમ ભેગા ફરતા. તેમણે નાપાનું મંદિર ભેગા હતા ત્યારે કરાવ્યું હતું. તેમાં શાસ્ત્રી ત્રિકમચરણદાસનું હાલમાં કોઈ નથી ને માધવદાસના ધર્મજીવનદાસજી છે. સ્વામીના મંડળના રામોઈડી ગામના જગત્નાથદાસ હતા. તેમના ભગવતસ્વરૂપદાસજી હતા. તેમના શિષ્ય પુરુષોત્તમચરણદાસ હતા, હાલમાં કોઈ નથી.

नित्यानंदस्वामीना मंडणा संतोनी यादी

नित्यानंदस्वामीना मुख्य साईर्ठ साधु हता. स्वामीना मुख्य शिष्य शुन्यातीतानंदस्वामी हता. तेमना मुख्य सेवक पुराणी कृष्णज्ञवनदास, तेमना शिष्य पुराणी भक्तिज्ञवनदासज्ज स्वामी शिवरात्रीना दिवसे स्वतंत्र थका धाममां गया हता. ने बीजा सेवक गिरधारीदासना सेवक पुराणी रघुवीरचरणदासज्ज हालमांछे.

शुन्यातीतानंदस्वामीना बीजा सेवक आनंददासज्ज हता. तेमना सेवक पुराणी हरिस्वरूपदासज्ज, तेमना सेवक शास्त्री नारायणस्वरूपदासज्ज हालमांछे. शुन्यातीतानंदस्वामीना त्रीजा सेवक सनातनदास साकरदा गामना हता, तेमना जेडिया घनश्यामदास हता.

ते बोरियावी गामना हता. तेमना शिष्य नारायणमुनि तथा चरणदास अने तेमना पुराणी जगन्नाथदास हालमांछे.

स्वामीना बीजा शिष्य मोटा प्रक्षानंदस्वामी, तेमना शिष्य कुशल्यानंदबापा अने तेमना हरिनारायणदास ने चिह्नपदास हालमांछे. स्वामीना बीजा शिष्य रामानुजदास तथा दशरथनंदनदास हता. तेमना कुंजविहारीदास, तेमना वामनदास हता. महाराजे दास पदवी आपेल नित्यानंदस्वामीना कोठारी भुदरचरणदास हता. तेमना हालमां कोई नथी.

स्वामीना सेवक भूमानंदस्वामी हता. तेमना सेवक पञ्चनाभदास अने तेमना पुराणी भुदरचरणदास हालमांछे. भूमानंदज्ञना बीजा सेवक पुराणी दुक्मणीरभणदास हता. तेमना पुराणी मोरारीचरणदासज्ज हालमांछे.

पवित्रानंदस्वामीना सेवक कृष्णस्वरूपदास हता, तेमना पुराणी देवकीनंदनदास अने तेमना जेडिया स्वामी भक्तिप्रियदासज्ज हालमांसुरतना महंत हता. तेमना पुराणी निरन्तरमुक्तदासज्ज हालमांछे.

स्वामीना सेवक श्रीधरानंदस्वामी हता. तेमना सेवक हरिज्ञवनदासज्ज, तेमना धर्मप्रियदासज्ज ने तेमना हालमां पुराणी प्रेमप्रकाशदास हता.

नित्यानंदस्वामीना मंडणा कपिलेश्वरानंदस्वामी तथा शिवानंद स्वामी तथा भगवानंदस्वामी तथा प्रसादानंदस्वामी अने दहरानंदस्वामी हता. आ बंने भाईओ सुत्रेज गामना हता. स्वामीना शिष्य नारायणानंदस्वामीना सेवक नारायणदास अने तेमना मदनमोहनदास हता.

अद्भुतानंदस्वामी गोणा वज्रतना ने टाट पहेरवा वगेरे धणां प्रकरणो फेरव्या तेमां हता. तेमने श्रीज्ञमहाराजे पोते धोलेराना महंत करीने त्यां मुक्त्या हता. आचार्य श्रीरघुवीरज्ञमहाराजे पोते तेमने पढ़ी वडतालमां राज्या ने रघुवीरज्ञमहाराजे संवत-१८९८मां मंदवाड हतो, त्यारे स्वामी अद्भुतानंदज्ज खांधलीमां मंदिर करावता हता त्यांथी गाडी मोकलीने वडताल बोलाव्या. ने रघुवीरज्ञमहाराजे स्वामीने कहुं के, तमारे हवे गामडा फरवा जवु नहि ने आ भगवतप्रसादनो हाथ तमने सोंपु छुं. माटे तमे तेमनी पासे रहेजो. अने भगवतप्रसादज्ज महाराजे आज्ञा करी के, तमो ज्यां जवुं त्यां अद्भुतानंदस्वामीने साथेने साथे लઈने जजो. अद्भुतानंदस्वामीना सेवक मंडणधारी पुराणी घनश्यामचरणदासने तेमना शास्त्री हरिज्ञवनदासज्ज हालमांछे.

श्रीज्ञमहाराजे वडतालमां महंत करेल मुख्य अक्षरानंदस्वामी हता. तेमना शिष्य उपेन्द्रानंदस्वामी हता. तेमने श्रीज्ञमहाराजे पोकार पाडीने वज्रतो वज्रत बोलावीने चेतवता अने कामकाज करवुं न करवुं ते कहेता. तेमना शिष्य मुकुंददासज्ज हता. ते महासमर्थ साधु हता ने श्रीज्ञ अने सद्गुरुनी कृपाना पात्र हता. तेमना शिष्य मोरारीप्रियदासज्ज हता ते नरसंडाना हता. तेमने हालमां कोई नथी.

उपेन्द्रानंदस्वामीना बीजा सेवक धर्मप्रसाददासज्जना नाना भाई श्रीकृष्णदास हता. ते संवत १८९८मां आवेला ने ते ४ बेसतां वर्षना दिवसे साधु थयेला, तेमणे रघुवीरज्ञमहाराजे धणा राजे करेला. तेमना सेवक

પ્રેમવતિનંદનદાસજી તેમના શિષ્ય પુરાણી ધર્મપ્રસાદજી હાલમાં છે. ઉપેન્દ્રાનંદસ્વામીના ત્રીજી સેવક પુરાણી મોરલીધરદાસ હતા. તેમના સેવક નરનારાયણદાસજી, તેમના સેવક નારાયણસ્વરૂપદાસજી હાલમાં છે.

ઉપેન્દ્રાનંદસ્વામીના એક શિષ્ય મુંકુંદદાસજી મારવાડના હતા. તેમને વડોદરામાં સ્વામીના યોગથી સત્સંગ થયો હતો, પછી તે દેવકૃષ્ણદાસજીસ્વામી ભેગા રહેતા તે પણ વચનસિદ્ધિવાળા હતા, તેઓ જોળ ગામના હતા.

અક્ષરાનંદસ્વામીએ પાછળથી સાધુ કરેલા ધનશ્યામદાસ તેમના શિષ્ય કેશવચરણદાસ તેમના પુરાણી શેતવૈકુંઠદાસ હાલમાં છે. અક્ષરાનંદસ્વામીના મુખ્ય શિષ્ય શ્રીજમહારાજે દાસ પદવી આપેલ પ્રેમદાસજી હતા, તેમના શિષ્ય કપિલચરણદાસ હતા. પ્રેમદાસથી આરંભીને કપિલચરણદાસ રહ્યા ત્યાં સુધી તે ઘણું કરીને ખંભાત બારામાં ફરતા. તે કપિલચરણદાસના શિષ્ય ચર્તુભુજદાસ હાલમાં છે.

આ સર્વે સમર્थ સાધુઓ વડતાલધામમાં રહેલ મહાપ્રસાદીભૂત સંતોની ધર્મશાળામાં રહી ખૂબ સાધના-આરાધના કરેલી. સત્સંગ-ભજન, કથા-વાર્તા અને ધ્યાન-ધૂન કરી અલૌકિક સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરી હતી. અમારા દાદાગુરુ પ.પુ.સદ્.શ્રીરાધારમણદાસજીસ્વામી (ખાનદેશી) કહેતા કે, અમારા સમયમાં આ ધર્મશાળામાં ૩૦૦-૪૦૦ સંતો પ્રાય: રહેતા. પ્રબોધિની કે ચૈત્રી સમૈયો હોય ત્યારે તો ૧૫૦૦ ઉપરાંત સંતો વડતાલ આવતા. ધર્મશાળામાં બધાય સંતો સમાય નહિ. તેથી સંતોને સુવાની રાત્રે બે પાળી થાતી. પ્રથમ પાળીમાં ૭૦૦ સંતો સુવે અને અન્ય સંતો સભામંડપ, હરિમંડપ, મંદિરની પ્રદક્ષિણા, ગોમતીના ઘાટ વગેરે સ્થળે ભજન કરે. રાત્રે ૧ વાગ્યે ઘંટ વાગે ત્યારે પાળી બદલે. પછી સુતેલા સંતો સભામંડપ વગેરે સ્થળે ભજન કરવા જાય અને ભજન કરનારા સંતો ધર્મશાળામાં આવીને આરામ કરે. અટલી દૈહિક સક્કામણ હોવા છતાં સંતોના દિલ વિશાળ હતા. એટલે સહુ સંપિને તેમાં રહેતા, ખૂબ ભજન કરતા. તેને કારણે સહુના અંતર નિર્મણ હતા. અહં અને આસક્તિ ઓછી અને પ્રેમ ભક્તિ, મહિમા, નિષ્ઠા, સેવા ભાવના અને દિવ્યતા અધિક હતા.

આ ધર્મશાળામાં રહેનારા ઘણા સંતો એવા હતા કે, જેવો આજીવન મીઠા રહિતનું ભોજન જમીને રહેતા. ઘણા સંતો થાંભલાના ટેકે બેસી અખંડ ભજન કરતા, લાંબા પગ કરીને સૂતા નહિ. ઘણા રોજની એક પગે ઉભા રહી સો-સો માળા ફેરવતા અને પરમ પૂજય અથાશાવાળાસ્વામીની જેમ નિત્ય હજાર-બારસો માળા ફેરવનારા ભજનાનંદી સંતો ઘણા હતા. આ સંતો ભજનને પોતાની જીવનમૂડી સમજતા. આત્મામાં પરમાત્માને ધારી રાખવા એ જ સર્વોત્તમ સફળતા માનતા. આવા ભજનાનંદી સંતોના નિવાસસ્થાનભૂત આ સંતોની ધર્મશાળા થઈ ત્યારથી આજ દિન પર્યત કોઈએ સ્ત્રીએ ત્યાં પ્રવેશ કર્યો નથી. તેથી જ આ સ્થાન આજે પણ ધરતી પરના બદ્રિકાશ્રમ તુલ્ય પવિત્ર ગણ્યું છે. અને આપણે પણ આજે ત્યાં ભજન કરવા બેસીએ તો હૈયુ ટાંકું થાય છે, સહેજે ઉત્તમ વિચારો આવે છે. આજે પણ મોટા સંતોના ત્રણેય આસનોએ પ્રાય: અનેક સંતો-ભક્તો પાઠ, અનુષ્ઠાન વગેરે કરતા રહેછે.

તેમાં પણ યોગીરાજ ગોપાળાનંદસ્વામીના આસને તો દર વર્ષે બે વાર નૂતન સંતોને મહાદિકા અપાય છે. વર્ષોથી રોજ ગોપાળાનંદસ્વામીની પરંપરાના પવિત્ર સંતો સવાર-સાંજ ભ.ચિ.પ્ર. ૧૪૨નો પાઠ કરે છે. આ પાઠથી સહુના મનોરથો આજે પણ સફળ થાય છે. જેમ સારંગપુરમાં સ્વામી અખંડ રહેછે તેમજ આ સ્થાને પણ સ્વામીશ્રી અખંડ રહી અનેક સંતો-ભક્તોની મનોકામના પૂર્ણ કરે છે. અમારા દાદાગુરુ રાધારમણદાસજીસ્વામી, પુરાણી હરિબળદાસજીસ્વામી, શાસ્ત્રી હરિચરણદાસજીસ્વામી વગેરે મોટા સંતો છેલ્લે સુધી આ ધર્મશાળામાં રહી સત્સંગ-ભજન કરતા.

આ પવિત્રતમ ધર્મશાળામાં આજથી ૪૦ વર્ષ પહેલા પ.પુ.શાસ્ત્રી કૃષ્ણજીવનદાસજીસ્વામીની પ્રેરણાથી મેતપુર સત્સંગ સમાજે ગારની જગ્યાએ ચોકા બેસાર્યા હતા. આજે પણ આ મેતપુર સત્સંગ સમાજના સહયોગથી પુ.ગોવિંદપ્રસાદસ્વામીએ જ આ ધર્મશાળાનું પુનઃ રીનોવેશન કરાવ્યું છે. પરંતુ મોટા સંતોની પ્રસાદીભૂત ધર્મશાળાને તેના રૂપમાં રાખીને જ રીનોવેશન કરાવ્યું તે ખૂબ જ આદરણીય છે. આપણે પણ આ ધર્મશાળામાં રહેતા સંતોનું સ્મરણ કરી તેમના જેવા સદગુણ પ્રાપ્ત કરી વડતાલ વિહારી શ્રીહરિકૃષ્ણમહારાજના પ્રાણ ઘારા બનીએ. એ જ અત્યર્થના..

શ્રી હરિકૃષ્ણ મહારાજ આદિ દેવોને થાળ તથા સંતોને રસોઈની યાદી - જૂન - જુલાઈ ૨૦૧૬

અ.નં.	તારીખ	ગામ	નામ	રસોઈ
૧	૨-૬-૨૦૧૬	વડતાલ	સત્સંગી બહેનો તરફથી હસ્તે.સા.યો.દુધીબા	રસ-રોટલી
૨	૩-૬-૨૦૧૬	વડતાલ	અ.નિ.બ્રહ્મચારી રામકૃષ્ણાનંદજી ગુ.બ્ર.હરિસેવાનંદજી હ.પા.બાબુભગત તથા દિલીપ	સાટા
૩	૪-૬-૨૦૧૬	મહેળાવ	જ્યંતિભાઈ ગોરધનભાઈ પટેલ હ.પા.પરેશભગત તથા શા.સ્વા.નૌતમપ્રકાશદાસજી	શ્રીખંડ-પુરી
૪	૫-૬-૨૦૧૬	સુરત (ખંભાત)	જશવંતભાઈ બેચરભાઈ પટેલ હ.ગોવિંદસ્વામી	મોહનથાળ
૫	૬-૬-૨૦૧૬	વડતાલ	પા.ગોવિંદભગત ગુ.જગતપાવનદાસજી હ.શૈલેષભગત	મોહનથાળ
૬	૭-૬-૨૦૧૬	માનકુવા	મુળજી પરબત વરસાણી	ચુરમાનાલાડુ
૭	૮-૬-૨૦૧૬	સુખપુર	અ.નિ.નાનજી વેલજી વાઘાણી	મગસ ચક્તા
૮	૯-૬-૨૦૧૬	ગોડપુર	(ગોડપુર) રૂડાભાઈ શામજીભાઈ ખેતાણી	વેઢમી
૯	૧૦-૬-૧૬	વડતાલ	સ.ગુ.સ્વા.ચન્દ્રપ્રકાશદાસજી ગુ.શા.સ્વા.ગોપીનાથદાસજી હ.લોકેશસ્વામી, રામકૃષ્ણ સ્વામી	મગસ ચક્તા
૧૦	૧૧-૬-૧૬	માંડવી કચ્છ	લાલજી હરજી રાબડીયા	બુન્દીલાડુ
૧૧	૧૨-૬-૧૬	વિદ્યાનગર	લલિતકુમાર ઉજમશીભાઈ ગાંધી	રસ-રોટલી
૧૨	૧૩-૬-૧૬	ઉભાણ	અ.નિ.મધુબેન ઘનશ્યામભાઈ પટેલ હ.જગતનાથ સ્વામી	મોહનથાળ
૧૩	૧૪-૬-૧૬	ખાંધલી	ઘનશ્યામભાઈ શીવાભાઈ પટેલ હ.શા.સ્વા.નૌતમપ્રકાશદાસજી તથા પા.પરેશભગત	બુન્દીલાડુ
૧૪	૧૫-૬-૧૬	માંડવી કચ્છ	લક્ષ્મણ વાલજી ભંડેરી	રસ-રોટલી
૧૫	૧૭-૬-૧૬	ભારાસર કચ્છ	માનભાઈ રામજી હિરાણી હ.શિવજીભાઈ	મોહનથાળ
૧૬	૧૮-૬-૧૬	પેટલાંડ	એક હરિભક્ત	મોતૈયાલાડુ
૧૭	૧૯-૬-૧૬	મુંબઈ થાણા	વરુણભાઈ નીતિનભાઈ રામાણી હ.શા.સ્વા.જગતપ્રકાશદાસજી	ચુરમાનાલાડુ
૧૮	૨૦-૬-૧૬	સિકનદરાબાદ (અંગ્રેઝદેશ)	હરીશભાઈ કાનાબાર જલારામ નમકીનવાળા હ.આ.કો.હરિજીવનદાસજી (સુરત રામપુરા)	મગસ ચક્તા
૧૯	૨૬-૬-૧૬	નવસારી	અ.નિ.કાંતાબેન બાબુભાઈ બોડા હ.પંકજભાઈ	મોહનથાળ
૨૦	૨૭-૬-૧૬	ખાંધલી	ઘનશ્યામભાઈ શીવાભાઈ પટેલ હ.શા.સ્વા.નૌતમપ્રકાશદાસજી તથા પા.પરેશભગત	મોહન/જલેબી
૧	૩-૭-૧૬	ધંધુકા	અ.નિ.વિરબાલાબેન જ્યંતિભાઈ આદેસરા હ.આર.વી.સોનીપ્ર.બાપુ સ્વામી	ઘારી
૨	૪-૭-૧૬	વડતાલ	અ.નિ.રધુવીરચરણદાસજી ગુ.હરિકૃષ્ણદાસજી અક્ષરતીથી નીમીતે છોટા ઉદ્દેપુર-રાજમાતા નિર્મલકુમારીજી,	મગસ ચક્તા
૩	૫-૭-૧૬	યુ.એસ.એ.	એક હરિભક્ત	મગસ ચક્તા
૪	૬-૭-૧૬	બામણગામ	જશભાઈ વલ્લભભાઈ પટેલ તથા જગ્નેશભાઈ રમણભાઈ પટેલ હ.પા.પરેશભગત ગુ.શા.સ્વા.નૌતમપ્રકાશદાસજી	મોતૈયાલાડુ
૫	૭-૭-૧૬	મુંબઈ	દિપ્સીબેન અતુલભાઈ કામદાર હ.પા.પરેશભગત ગુ.શા.સ્વા.નૌતમપ્રકાશદાસજી	શ્રીખંડ-પુરી
૬	૧૦-૭-૧૬	અમદાવાદ	નવીનભાઈ હિરાભાઈ ઠક્કર	મોહનથાળ
૭	૧૦-૭-૧૬	વડતાલ	વકીલ સ્વામી	મોતૈયાલાડુ
૮	૧૩-૭-૧૬	દીસણાવ છાલ બિલીમોરા	અ.નિ.નિલકંઠભાઈ ઈશ્વરભાઈ પટેલ હ.ચિરાગ પટેલ	મોહનથાળ
૯	૧૪-૭-૧૬	મોરબી	મગનભાઈ દામજીભાઈ ભોરણીયા	બુન્દીલાડુ
૧૦	૧૫-૭-૧૬	મુંબઈ	ભદ્રેશભાઈ જશવંતભાઈ પારેખ હ.પા.પરેશભગત	દુધીનો છલવો
૧૧	૧૫-૭-૧૬	વડતાલ	પા.નરેન્દ્રભગત ગુ.બળવંતભગત	કોપરાપાક
૧૨	૧૭-૭-૧૬	યુ.એસ.એ.	સ્વાતિ મહીરભાઈ પટેલ હ.વર્ષાબેન	દુધપાક-પુરી
૧૩	૧૮-૭-૧૬	મેતપુર	જગાદિશભાઈ રણછોડભાઈ પટેલ સહ પરિવાર હ.ગોવિંદસ્વામી - મેતપુરવાળા	શ્રીખંડ-પુરી
૧૪	૨૪-૭-૧૬	સારસા	અ.નિ.રંજનબેન હસમુખભાઈ પટેલ હ.સતીષ તથા સુરેન્દ્ર પ્રે.ધર્મપ્રિયદાસ (મંત્રીસ્વામી)	મોહનથાળ
૧૫	૨૫-૭-૧૬	માધુપુરગિર	દિનેશભાઈ વલ્લભભાઈ ચોથાણી હ.જગતપ્રકાશદાસજી	મોતૈયાલાડુ
૧૬	૨૭-૭-૧૬	બાયડ	અ.નિ.વિનુભાઈ ભલુભાઈ પટેલ હ.નિમેષભાઈ પ્રે.પા.પંકજભતગ ગુ.શા.સ્વા.નૌતમપ્રકાશદાસજી	મોતૈયાલાડુ
૧૭	૩૧-૭-૧૬	ખોડાઅંબા	મુકેશકુમાર કાંતિલાલ પટેલ હ.સ્વા.ધર્મજીવનદાસજી-(લુણાવાડા)	ગસચક્તા

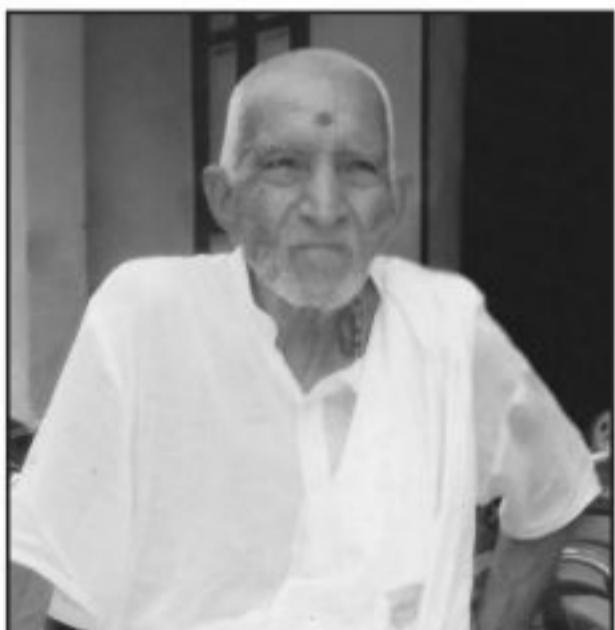

જળગાંવ અખંડધૂન- સમુહ મહાપૂજા

જ્ય શ્રી સ્વામિનારાયણ સાથે જણાવવાનું કે અષાઢ સુ-૧૧ ના રોજ જળગાંવ સ્વામિનારાયણ મંદિરમાં સમસ્ત સત્સંગ સમાજ તરફથી સમુહ મહાપૂજા તથા સ્વામિનારાયણ મહામંત્રની અખંડ ધૂન કરવામાં આવી. સવારે ૮ થી ૧૧ વાગ્યા સુધી મહાપૂજન કર્યું, ત્યાર બાદ ભાગવત વાસુદેવ ચોપડેએ તેજમ અનિલભાઈ કાનડેએ અલગ અલગ ધૂન ગવરાવી હતી. મહાપૂજા વિધી સ્વામી વિનયપ્રકાશદાસજીએ કારાવ્યો અને એકાદશીનો મહિમા તથા ચાર્તુરમાસના નિયમોનો મહિમા સ્વામી નયનપ્રકાશદાસજીએ સમજાવ્યો હતો. સમગ્ર વાતાવરણ ભક્તિમય બન્યુ હતું. સંધ્યા આરતી કરી સૌ ભક્તોએ ફરાળનો પ્રસાદ લીધો ફરાળનો પ્રસાદ પ્રદિપ દિનકર રાણે તરફથી હતો.

લી. જળગાંવ સમસ્ત સત્સંગ સમાજ વતી દિપક ગણેશ કાનડે જ્ય શ્રી સ્વામિનારાયણ

અક્ષરવાસ

પાર્ષ્ટવર્ય તુલસીભગત

આજુવન ઈશનિષ્ઠા દ્વારા રાખીને સાંપ્રદાયિક પરંપરાનુસાર જીવન વ્યતીત કરતા ચુનંદા અને અદના કર્મયોગી એટલે પાર્ષ્ટવર્ય શ્રી તુલસીભગત ગુરુ સ્વા. લક્ષ્મીપ્રસાદદાસજી

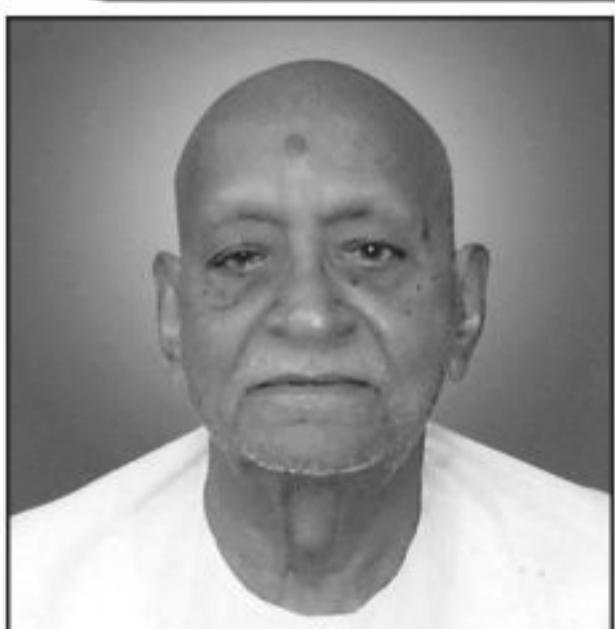
આજે પણ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ નિજશ્રીતોને સ્વયં અક્ષરપદ આપે છે એ તુલસીભગતના અક્ષરવાસથી પુરવાર થાય છે. થોડા દિવસ પહેલા પોતે સ્વયં પેંડા બનાવ્યા હતા તે પેંડા અને ગાંઠિયાનું સીરામણ સવારે કર્યું. મધ્યાહને શરીરમાં કસર જણાણી. સાંજે મુખ્ય કોઠારીશ્રીની ઓફિસમાં ડોક્ટરનું પ્રીસ્કીપશન અને પેસા મોકલ્યા. ભણ સાહેબ દવા લઈ આવજો. સંદેશ કહેવરાવ્યો. ૧ કલાક પછી શ્રીહરિનો સંકેત મળતા કાગળ અને પેસા પાછા મંગાવ્યા. હવે દવા નથી લેવી.

પૂ. ધર્મજીવન સ્વામીને બોલાવ્યા. થોડી વાતો કરી. સ્વામીજીએ પુછ્યું કંઈ સંકલ્પ છે? તો કહે છે હા મારી પાછળ સંતોને ગોળના ચુરમાના લાડુ જમાડજો. બીજું? બીજું કંઈ નહિ; કહેને ઉંડી વૃત્તિ વાળી લીધી. વળી થોડીવાર પછી આંખો ઉધાડીને મંદિરના દરવાજા સામેના દુકાનદાર જૈન બંધુ ને બોલાવ્યા. મારા જે કંઈ પેસા છે તે ધર્માદાના છે તેથી ધર્માદામાં વાપરી નાંખજો. બસ આમ લાગતા વળગતાને ભલામણો કરીને મહારાજ પધારે તેની રાહ જોઈ રહ્યા.

તા. ૨૦-૮-૨૦૧૬ ના રોજ સવારે ભૌતિક દેહનો ત્યાગ કરીને દિવ્યદેહ શ્રીહરિ સાથે અક્ષરધામમાં સીધાવ્યા. ૮૪ વર્ષની ઉંમરે પોતાની રસોઈ સાહિત તમામ કિયાઓ જાતે કરતા. છેલ્લા શાસ સુધી નિયમિત મંદિરે દર્શન કરવા જતા આ મુક્તરાજ પાર્ષ્ટવર્ય તુલસીભગત જે રીતે દેહ ત્યાગ કર્યો, એનાથી એમ લાગ્યું કે, આપણો તેને ઓળખી ના શક્યા તા. ૨૦-૮-૨૦૧૬ ના રોજ સંતો ભક્તોની હાજરીમાં તેમની અંતિમ વિધિ થઈ. પૂ. ધર્મજીવન સ્વામીની પ્રેરણાથી સાંપ્રદાયના બસ્તે ગાદિના મંદિરમાં થાળ થયા. તા. ૦૨-૯-૨૦૧૬ ના રોજ વડતાલ મુક્તે તેમની રસોઈ થઈ તેમના ચિ.પૈ. રાજેન્દ્રભાઈ પૌત્ર મુકેશ વગેરેને શ્રીહરિ ધીરજ આપે એ જ પ્રાર્થના.

અક્ષરવાસ

પાર્ષ્ટવર્ય લીલાધર ભગત

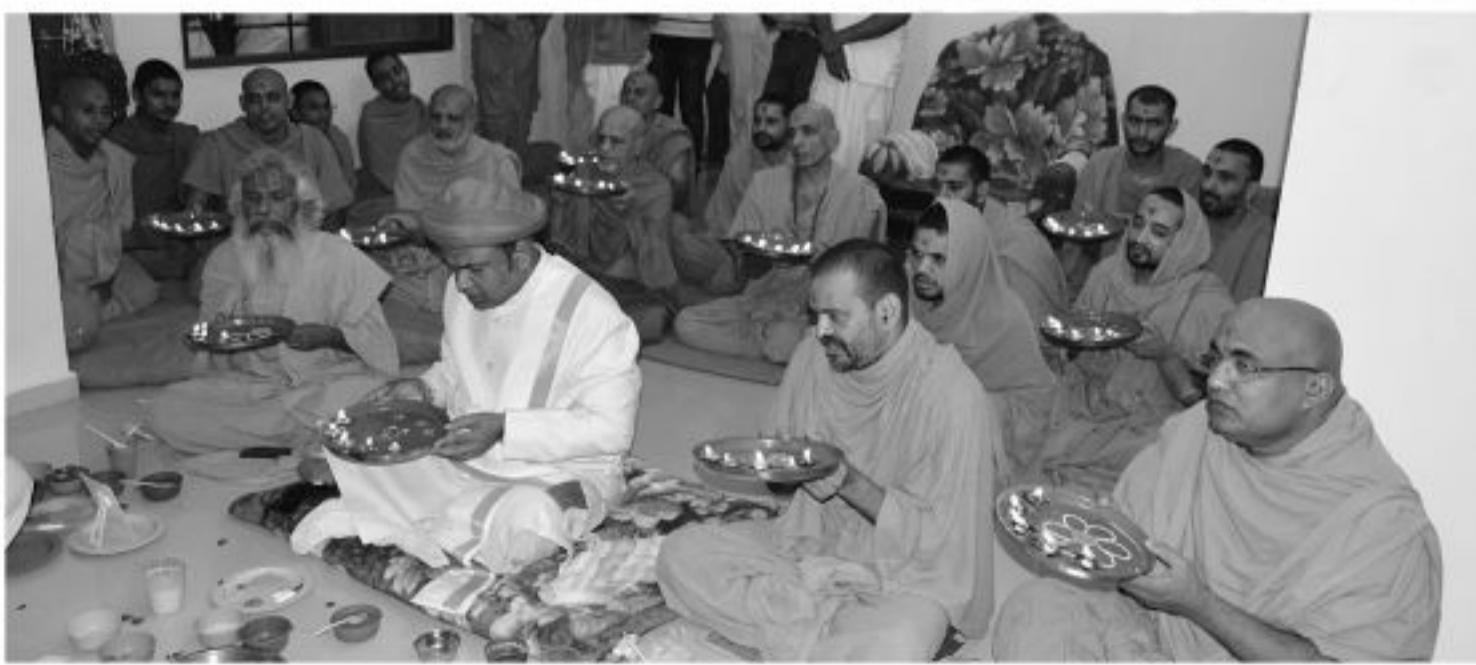
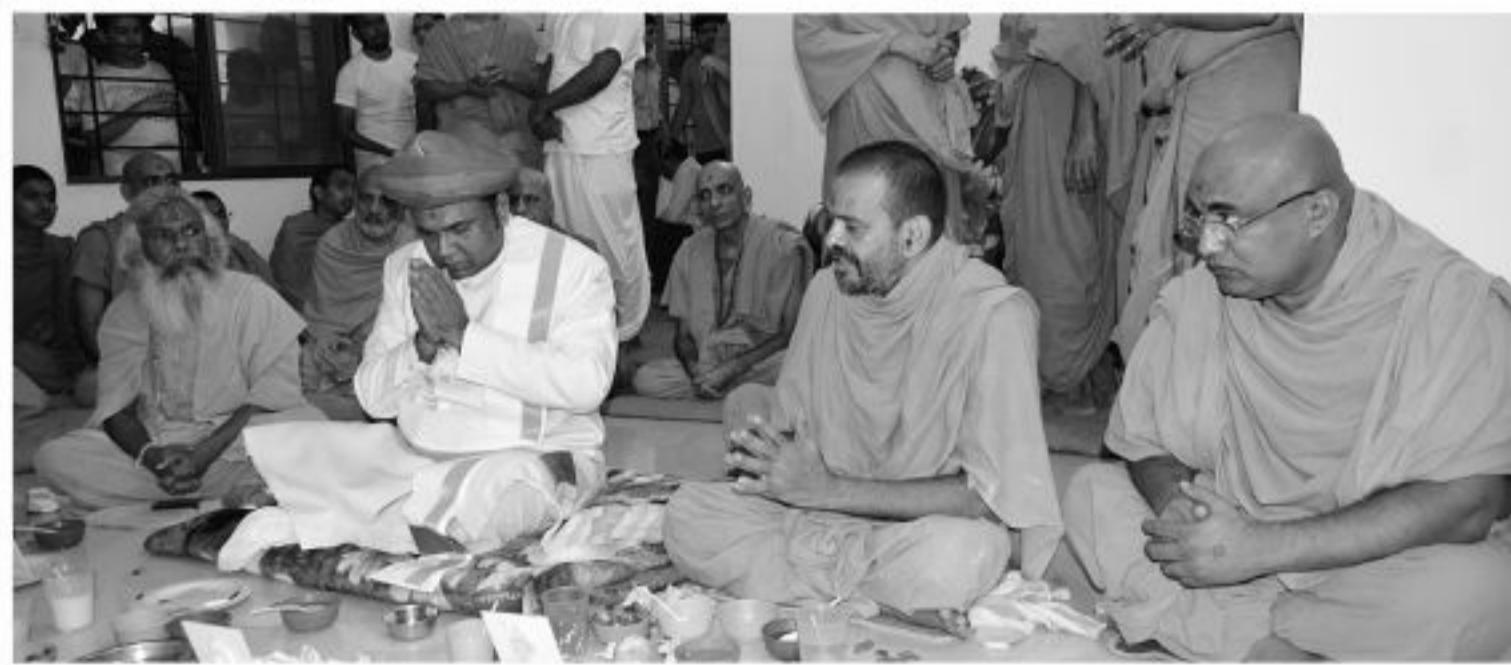
શ્રી સ્વામિનારાયણીય પરમહંસોના પ્રભાને ઉજવણ રાખનારા મુક્તોમાં જેમનું નામ આદર પૂર્વક લઈ શકાય એવા પાર્ષ્ટવર્ય શ્રી લીલાધરભગત ગુરુ અ.નિ.સદ.શા. શ્રી નિલકંઠદાસજી સ્વામી તા. ૨૦-૮-૨૦૧૬ ના રોજ સાંજે ૬:૦૦ કલાકે શ્રીહરિનું સ્મરણ કરતાં કરતાં ૮૨ વર્ષની જેફ વયે શ્રીહરિની સમીપે સીધાવ્યાછે.

આજે આપણા વડતાલધામમાં પૂ.શા. શ્રી ધર્મપ્રસાદદાસજી સ્વામીનું મંડળ “મોટા મંડળ” તરીકે ઓળખાય છે. ઉત્ત જેટલા સંતો છે; તેમાં ભગતજી મેરુંડ હતા. નાના મુમુક્ષુઓના જીવનમાં સત્સંગના સંસ્કાર રેડવાનું પુષ્યકાર્ય તેમણે આજુવન કર્યું છે.

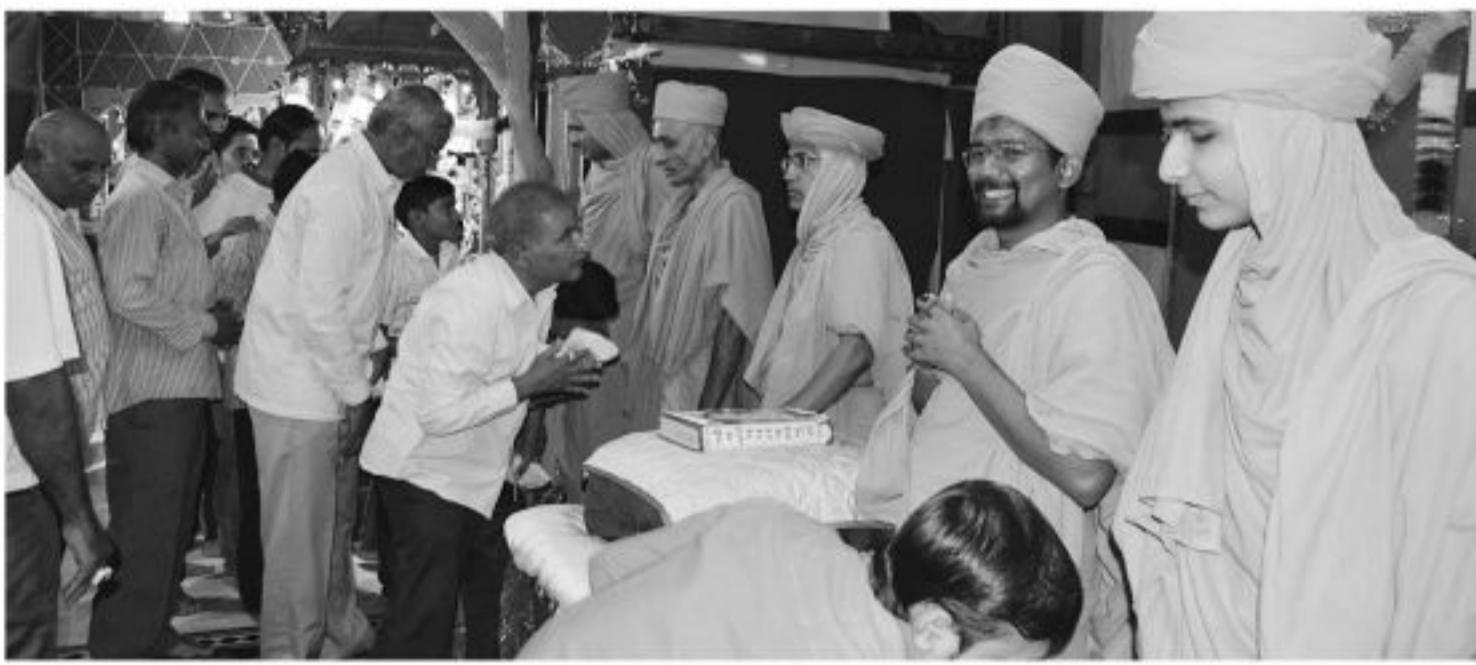
પૂજ્યશ્રી માત્ર ૨૦ વર્ષની ભરયુવાનીમાં અસાર સંસારને છોડીને સારરૂપ સત્સંગમાં પૂ.શા. શ્રી નિલકંઠદાસજી સ્વામીના શરણે આવ્યા. તેઓ શાસ્ત્રીજીના પ્રથમ શિષ્ય બન્યા. વિદ્યાવ્યાસંગી પૂ.સ્વામીજીના આદેશ પ્રમાણે “સેવાને મુક્તિ” માનીને સેવામાં જોડાયા. વર્ષો સુધી શ્રીલક્ષ્મીનારાયણ દેવના ભંડારમાં સેવા શરૂ કરી. ખાનદેશના ગામડાઓ હોય કે ઉત્સવ સમૈયાઓ હોય; સેવામાં લીલાધર ભગતજી અગ્રેસર હોય. આમા જરૂર સુધી સત્સંગની સેવા કરીને ૮૨ વર્ષની ઉંમરે તા. ૨૦-૮-૨૦૧૬ ના રોજ શ્રીહરિને સમીપે સીધાવ્યા ત્યારે મંડળ પરથી વડિલનું છત્ર ગયું હોય તેઓ અનુભવ થયો.

તા. ૦૨-૯-૨૦૧૬ના રોજ શ્રદ્ધાજંલિસભામાં વડતાલ મંદિરના મુખ્ય કોઠારીશ્રી શા. શ્રી ધનશ્યામપ્રકાશદાસજી સ્વામી પ.પૂ.સદ.શા. શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી, પ.પૂ.સદ.શા. શ્રી જ્ઞાનપ્રકાશદાસજી સ્વામી વગેરે સંતોએ શ્રદ્ધાજંલિના રૂપે તેમના ગુણોને યાદ કર્યા ત્યારે મસ્તક ભાવથી જૂંકી પડ્યું. ભગવાન શ્રીહરિ તેમને સ્વસેવાનું સુખ આપે એવં મંડળને ધીરજ આપે એ જ પ્રાર્થના.

સત્સંગ સમાચાર

વડતાલધામ મુકામે પ.પુ.શા.શ્રી સત્સંગભૂપણાદાસજી સ્વામી (ગુરુ: પુ.ધ્યાની સ્વામી)ના નવા આસને મહાપૂજા પ્રસંગે પૂર્ણાહૃતિની આરતી કરતા
પ.પુ.આચાર્ય મહારાજશ્રી, મુખ્ય કોઠારીશ્રી, પુ.ચેરમેનશ્રી તથા પુ.સંતો તા. ૧૬/૮/૨૦૧૬

નડીયાદ મુકામે સત્સંગ સભામાં કથામૃતનો લાભ આપતા પુ.ચેરમેનશ્રી દેવસ્વામી, આ.કો.શ્રી સંતસ્વામી,
પુ.ધર્મજીવન સ્વામી, પુ.શ્યામ સ્વામી વગેરે સંતો તથા ઉપસ્થિત ભક્તો તા. ૧૬/૮/૨૦૧૬

અમદાવાદ મુકામે શ્યામ કુટીર પહ બંગલોઝનું ઓપનીંગ કરી શ્યામ કુટીરના સભ્યો સાથે ઉપસ્થિત આ.કો.શ્રી સંત સ્વામી,
પુ.શ્યામ સ્વામી, પા.શ્રી ભાઈરભગત, પુ.દેવસ્વામી, પુ.બળદેવસ્વામી, એસ.જી.વી.પી. ગુરુકુલના પુ.સંતો તા. ૨૧/૮/૨૦૧૬

મોરજ(તારાપુર) મુકામે સત્સંગ સભામાં કથામૃતનો લાભ આપતા આ.કો.શ્રી સંતસ્વામી તા. ૨૧/૮/૨૦૧૬

વડતાલધામ મુકામે શ્રી રાજુભાઈ પટેલની નવી સાઈડ માર્ગે હાઈસ્ટના ખાતમુહૂર્ત પ્રસંગે ઉપસ્થિત આ.કો.શ્રી સંતસ્વામી,
પુ.ગોવિંદ સ્વામી, પુ.હરિકેશવ સ્વામી, પુ.શ્યામ સ્વામી વગેરે સંતો તા. ૨૪/૮/૨૦૧૬

પારીખા કો.શ્રી નિર્ગુણદાસજી સ્વામી દ્વારા આયોજિત જન્માષ્ટમી મહોત્સવ પ્રસંગે ઉપસ્થિત સંતો - ભક્તો તા. ૨૫/૮/૨૦૧૬

સુરત રૂસ્તમબાગ મુકામે પ.પૂ.શા.શ્રી વિશ્વવલ્લભદાસજી સ્વામી દ્વારા આયોજિત જન્માષ્ટમી મહોત્સવ તા.૨૫/૮/૨૦૧૬

વડતાલધામ મુકામે વૃક્ષારોપણ કરી રહ્યા આ.કો.શ્રી સંત સ્વામી, પૂ.ગોવિંદસ્વામી, પૂ.શ્યામ સ્વામી,
ટ્રસ્ટી સભ્યશ્રી ઘનશ્યામભગત, પા.શ્રી ભાષ્કરભગત, શ્રી હીરાભગત, શ્રી મહેન્દ્રભાઈ વગેરે તા.૨૮/૮/૨૦૧૬

વડતાલધામ મુકામે શ્રી ચંદુભાઈ દ્વારા આયોજિત હોમાત્મક મહાપૂજા-સત્સંગસભા પ્રસંગે ઉપસ્થિત આ.કો.શ્રી સંતસ્વામી, પૂ.મુનિ સ્વામી,
પૂ.શ્યામ સ્વામી, પૂ.સંતસ્વીમ (અથાણાવાળા), પા.લાલજીભગત (જ્ઞાનબાગ) તથા ઉપસ્થિત ભક્તજનો તા.૨૮/૮/૨૦૧૬

અમદાવાદ મુકામે વિશાલા હોટલ - ભ્યુઝીયમમાં પધરામણી પ્રસંગે ઉપસ્થિત શ્રી સુરેન્દ્રભાઈ તથા આ.કો.શ્રી સંત સ્વામી, તા.૩૦/૮/૨૦૧૬

અમદાવાદ મુકામે ટાઈમ્સ ઓફ ગુજરાતની ઓફિસે પધરામણી તથા શ્રી દિગંતભાઈ સોમપુરા સાથે આ.કો.શ્રી સંત સ્વામી તા. ૩૦/૮/૨૦૧૬

અમદાવાદ મુકામે વાસુદેવ દેસાઈને ત્યાં પધરામણી તથા કથામૃતનો લાભ આપતા આ.કો.શ્રી સંત સ્વામી તા. ૩૦/૮/૨૦૧૬

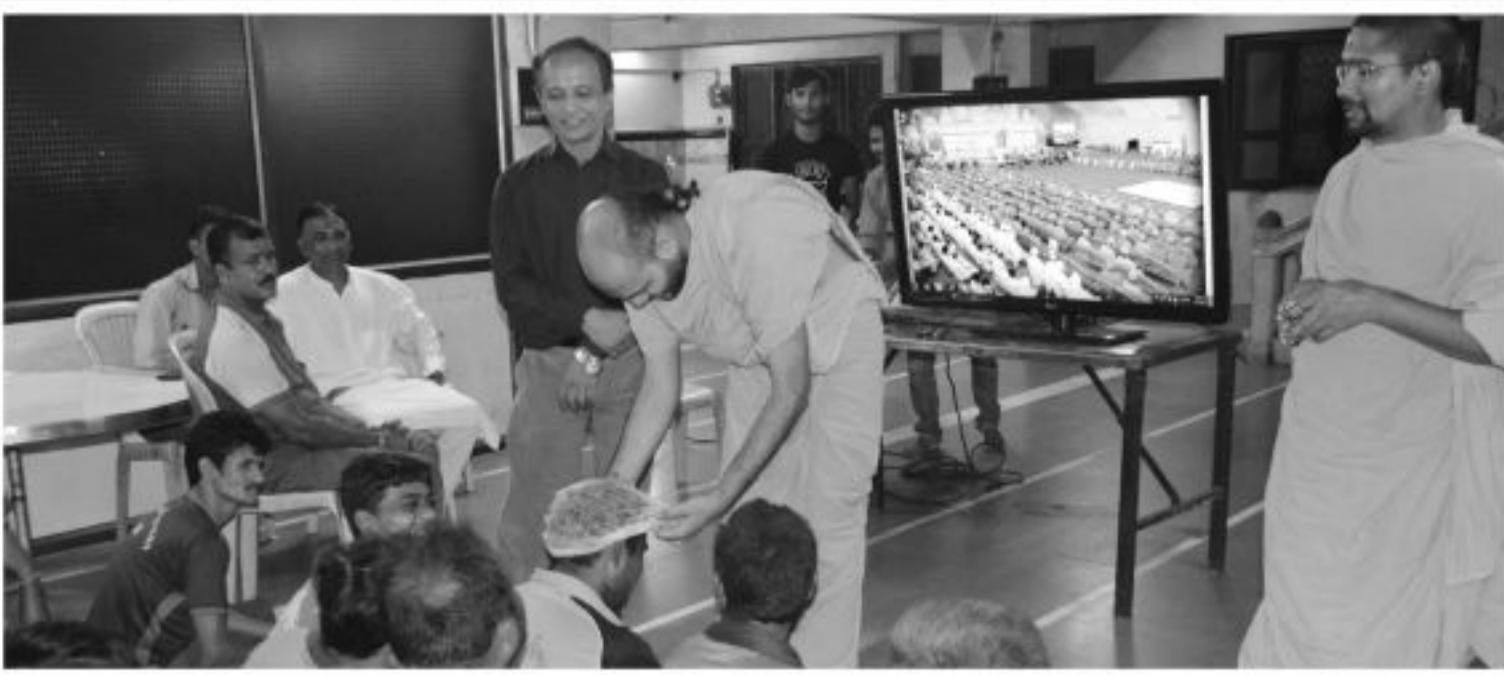
વડતાલની બાજુમાં સુથાર ખાડ મુકામે સત્સંગ સભામાં ઉપસ્થિત આ.કો.શ્રી સંતસ્વામી, પૂ.મુનિ સ્વામી, પૂ.શ્યામ સ્વામી,
પૂ.આધાર સ્વામી તથા ભક્તજનો તા. ૧/૯/૨૦૧૬

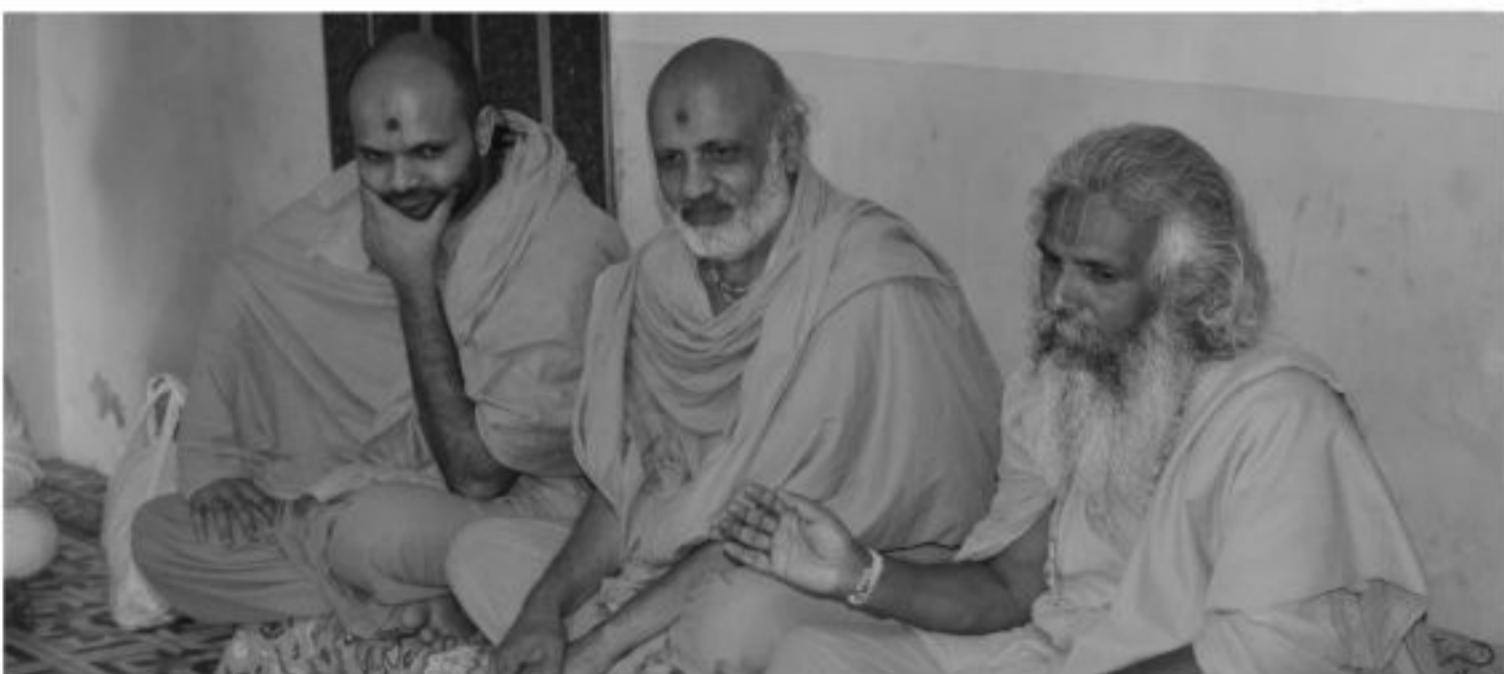
વડતાલની બાજુમાં જેકાપુરા-ભક્ત ફળિયા મુકામે સત્સંગ સભામાં ઉપસ્થિત આ.કો.શ્રી સંતસ્વામી, પૂ.મુનિસ્વામી,
પૂ.શ્યામસ્વામી, પૂ.આધાર સ્વામી તથા ભક્તજનો તા. ૧/૯/૨૦૧૬

વડતાલની બાજુમાં મહુડીયાપુરા મુકામે સત્સંગ સભામાં ઉપસ્થિત આ.કો.શ્રી સંતસ્વામી, પૂ.મુનિસ્વામી, પૂ.શ્યામસ્વામી,
પૂ.આધાર સ્વામી તથા ભક્તજનો તા. ૧/૯/૨૦૧૬

વડતાલધામ નવા ભોજનાલયના પ્રારંભે સમગ્ર કર્મચારી તથા રસોઈયાને ટ્રેનીંગ આપતા ગાંધીનગર ઝુડ
વિભાગના અધિકારીશ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ તથા ઉપસ્થિત આ.કો.શ્રી સંતસ્વામી, પૂ.શ્યામસ્વામી તા. ૩/૬/૨૦૧૬

વડતાલધામ મુકામે સંસ્કૃત પાઠશાળામાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓને મુખ્યકોઠારીશ્રી પ.પૂ.શા.શ્રી ધનશ્યામપ્રકાશદાસજી સ્વામી,
આ.કો.શ્રી સંતસ્વામી, પૂ.કેશવસ્વામી, તા. ૩/૬/૨૦૧૬

વડતાલધામ મુકામે રવિસભા-ઉમાં કથામૃતનું રસપાન કરાવતા આ.કો.શ્રી સંતસ્વામી, તથા ઉપસ્થિત પૂ.ધનશ્યામસ્વામી - મુંબઈ,
પૂ.ભક્તિપ્રકાશ સ્વામી - સાવદા, પૂ.ધર્મજીવન સ્વામી, પૂ.મુનિસ્વામી, તા. ૪/૬/૨૦૧૬

વડતાલધામ મુકામે પંચદિનાત્મક સંસ્કૃત સંભાસણ વર્ગનાં પ્રારંભ તથા પૂર્ણાઙ્ગુહી પ્રસંગે ઉપસ્થિત આ.કો.શ્રી સંતસ્વામી, પૂ.મુનિસ્વામી,
પૂ.શ્યામ સ્વામી, પૂ.સ્વરૂપસ્વામી, ટ્રસ્ટી સભ્યશ્રી પા.ધનશ્યામભગત તથા સંસ્કૃતના વિદ્યવાન મહાનુભાવો તા. ૬/૬/૨૦૧૬

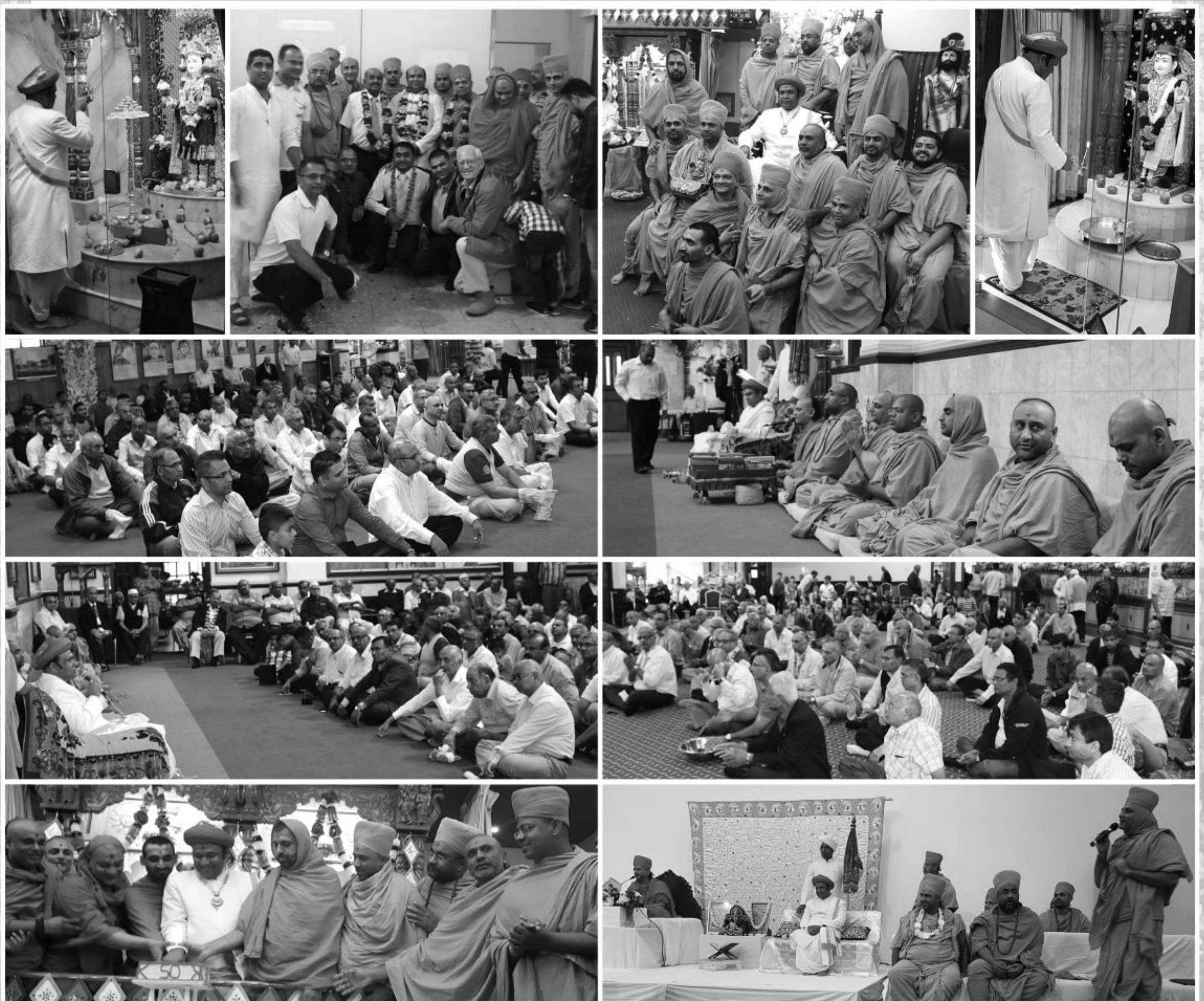

પીરાણા મુકામે ધર્મજાગરણ સમનવય સંત બેઠકમાં ઉપસ્થિત પૂ.અવિયલ મહારાજ, પૂ.પરમાત્માનંદજી મહારાજ,
પૂ.શંભુદાસજી મહારાજ,આ.કો.શ્રી સંતસ્વામી, પૂ.નૌતમસ્વામી, પૂ.કપિલસ્વામી, પૂ.શ્યામ સ્વામી, તથા મહાનુભાવો તા. ૬/૬/૨૦૧૬

વડતાલ પિઠાધીપતિ પ.પૂ.ધ.ધૂ.૧૦૦૮ આચાર્યશ્રી રાકેશપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના આશીર્વાદ સહ ઉજવાતા સંપ્રદાયના આગામી કાર્યક્રમો

૧	૧૫ ઓક્ટો.૨૦૧૬	વડતાલધામ	વડતાલ સંસ્થાન દ્વારા આયોજિત	ભવ્ય શરદોત્સવ - રાસોત્સવ
૨	૨૭ ઓક્ટો. થી ૨ નવે.૨૦૧૬	કંડારી-ગુરુકુલ	પ.પૂ.સ.ગુ.શા.શ્રી ઘનશ્યામપ્રકાશદાસજી સ્વામી પ્રેરક એવં વક્તાપદે	શ્રી ઘનશ્યામ પ્રાણપ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ
૩	૩૧ ઓક્ટો.૨૦૧૬	વડતાલધામ	વડતાલ સંસ્થાન દ્વારા આયોજિત	અન્નકૂટોત્સવ
૪	૩ થી ૮ નવે.૨૦૧૬	જીમ ગુંડાળા(રાજકોટ)	પ.પૂ.સ.ગુ.શા.શ્રી વિશ્વવલ્લભદાસજી સ્વામી (રૂસ્તમબાગ)ના વક્તાપદે	કથા-પારાયણ
૫	૫ થી ૧૧ નવે.૨૦૧૬	જેતપુર ગાઢીસ્થાન	પ.પૂ.સ.ગુ.શા.શ્રી નિલકંઠચરણદાસજીની પ્રેરણાથી	૨૧૫ મો શ્રી સ્વા.ગાઢી પણાભિપેક મહામહોત્સવ
૬	૮થી ૧૪ નવે.૨૦૧૬	વડતાલધામ	વડતાલ સંસ્થાન દ્વારા આયોજિત	ભવ્ય કાર્તિકી સમૈયો
૭	૨ થી ૮ ડિસે. ૨૦૧૬	ભુસાવલ (મહારાષ્ટ્ર)	પ.પૂ.શા. શ્રી ધર્મસ્વરૂપદાસજી દ્વારા આયોજિત	મૂર્તિ પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ
૮	૧૫થી ૨૧ ડિસે.૨૦૧૬	અમદાવાદ	પ.પૂ.સ.ગુ.શા.શ્રી વિશ્વવલ્લભદાસજી સ્વામી (રૂસ્તમબાગ)ના વક્તાપદે	કથા-પારાયણ
૯	૨૨થી ૨૮ ડિસે.૨૦૧૬	ભાવનગર	પ.પૂ.કોઠારી શ્રી લક્ષ્મીનારાયણદાસજી સ્વામી દ્વારા આયોજિત પ.પૂ.શા.શ્રી નિર્લેપસ્વરૂપદાસજી સ્વામીના વક્તાપદે	કથા-પારાયણ
૧૦	૨૨-૧૨-૧૬ થી ૧૨-૧-૧૭ સાવદા થી વડતાલ		પ.પૂ.શા. શ્રી ભક્તિપ્રકાશદાસજી સ્વામી દ્વારા આયોજિત	સાવદા થી વડતાલ પદ્યાત્રા
૧૧	૨૫થી ૩૧ ડિસે.૨૦૧૬	મીરારોડ મુંબઈ	મીરારોડ મુંબઈ સત્સંગ સમાજ દ્વારા આયોજિત	દશાબ્દિ મહોત્સવ
૧૨	૮ થી ૧૪ જાન્યુ.૨૦૧૭	સુરત (રૂસ્તમબાગ)	પ.પૂ.સ.ગુ.શા.શ્રી વિશ્વવલ્લભદાસજી સ્વામી (રૂસ્તમબાગ)ના વક્તાપદે	કથા-પારાયણ
૧૩	૩ થી ૮ ફેબ્રુ.૨૦૧૭	સાવરકુંડલા	પ.પૂ.શ્રી બાલસ્વરૂપદાસજી સ્વામીની પ્રેરણાથી પ.પૂ.શા.શ્રી નિર્લેપસ્વરૂપદાસજી સ્વામીના વક્તાપદે	શ્રી સ્વામિનારાયણ મહોત્સવ
૧૪	૧૬ થી ૨૦ ફેબ્રુ.૨૦૧૭	હરિનગર - વડોદરા	પ.પૂ.કો.શ્રી શ્રીરંગદાસજી સ્વામી દ્વારા આયોજિત પ.પૂ.સ.ગુ.શા.શ્રી વિશ્વવલ્લભદાસજી સ્વામી (રૂસ્તમબાગ)ના વક્તાપદે	સત્સંગ ઉત્કર્ષ મહોસ્તવ - ૬
૧૫	૫ થી ૧૨ માર્ચ ૨૦૧૭	મોટાવરાછા - સુરત	પ.પૂ.સ.ગુ.શા.શ્રી વિશ્વવલ્લભદાસજી સ્વામી (રૂસ્તમબાગ)ના વક્તાપદે	પંચાબ્દ મહોત્સવ - કથાપારાયણ

પ.પૂ.ધ.ધૂ.૧૦૦૮ આચાર્યશ્રી રાકેશપ્રસાદજી મહારાજ અને પ.પૂ.સદ્.શ્રી દેવપ્રકાશદાસજી સ્વામી - ચેરમેનશ્રી, વગેરે સંતોની લંડન (યુ.કે.) સત્સંગ યાત્રા

પ.પૂ.ધ.ધૂ.૧૦૦૮ આચાર્યશ્રી રાકેશપ્રસાદજી મહારાજ તથા પ.પૂ.શ્રી દેવપ્રકાશદાસજી સ્વામી - ચેરમેનશ્રી,
વગોરે સંતોની લંડન(યુ.કે.)- દુબઈ સત્સંગ યાત્રા તા.૧૮ ઓગાષ થી ૧૨ સપ્ટેમ્બર ૨૦૧૬

લંડન (યુ.કે)

દુબઈ

RNI No. GUJ/GUJ/2010/38053. The Postal Regn. No. "G-KDA-86/2014-16" Valid up to 31.12.2016. Posted From Vadtal Post Office. On 20th Date of every month
 વડતાલધામમાં દિવ્યતાથી ઉજવાયેલા ભવ્ય જન્માષ્ટમીના સમેયાની દિવ્ય ઝાંખી તા. ૨૫/૮/૨૦૧૬

વડતાલધામમાં ઉજવાયેલ ભવ્ય જલજીલણી એકાદશી મહોત્સવની નગરયાત્રા તથા શ્રી ગોમતીજીમાં ઠાકોરજીના નૌકાવિહારના દિવ્ય દર્શન ૧૩/૮/૨૦૧૬

